Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

Қишлоқ ҲАҚИҚАТИ

1990 йил 17 апрель
СЕШАНБА
№ 88 (4.882).

Ўзбекистон Коммунистик партияси Марказий Комитетининг газетаси

1974 йил 1 январдан буён нашр этилади ◆ Душанбадан ташқари ҳар куни чиқади ◆ Баҳоси 3 тийин

КЕЛАЖАГИМИЗ—МАКТАБДА!

СССР ВА ЎЗБЕКИСТОН ССР ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ, МАҲАЛЛИЙ СОВЕТЛАР ДЕПУТАТЛАРИ, ЖАМОАТЧИЛИК ТАШКИЛОТЛАРИ, МИНИСТРЛИКЛАР, ИДОРАЛАР, КОРХОНАЛАР ВА КООПЕРАТИВЛАРНИНГ РАҲБАРЛАРИ, МЕҲНАТ КОЛЛЕКТИВЛАРИ, ФАН, АДАБИЁТ ВА САНЪАТ АРБОБЛАРИ, ХАЛҚ ТАЪЛИМИ ХОДИМЛАРИ, ОТА-ОНАЛАР ЖАМОАТЧИЛИГИ, КЎП МИЛЛАТЛИ ЖУМҲУРИЯТИМИЗДА ИСТИҚОМАТ ҚИЛУВЧИ БАРЧА МЕҲНАТКАШЛАРГА

МУРОЖААТНОМА

Жумҳуриятимизнинг миллий, ижтимоий-иқтисодий ва маънавий тараққиёти бевосита мактабга боғлиқ. Бу фикр ҳаммага маъқул бўлса керак, деб ўйлаймиз.

Халқ донишмандлари, элимизнинг буюк мутафаккирлари Фаробий ва Беруний, Улуғбек ва Навоий, Завқий ва Фурқат, Ҳамза ва Аваз Ўтар фақат маориф ва маданият орқали инсон ва давлатнинг келажакда гуллаб-яшнашини ўз даврларида кўра олдилар. Улуғбек ўзининг машҳур мадрасаси пештоқига «Илм олиш ҳар бир эркак ва аёл мусулмон учун ҳам фарз, ҳам қарздир» деган ибораларни ёзиб қўйганди.

Совет Ўзбекистони тарихининг ёрқин саҳифаси — унинг халқ таълими тараққиётидан иборат бўлиб, миллионлаб кишиларнинг жаҳолатдан билим сари улкан қадам ташлашларига замин яратди. Ана шунга асосланадиган бўлсак, бугунги мезон ҳам, талаб ҳам янгиланиш даврида янгичасига иш тутишни тақозо этади. Халқаро саводхонлик йилида биз фарзандларимизнинг илм олишда бир мунча орқада қолаётганликлари, аксарият ёшлар орасида билим олишга қизиқиш жуда суст даражада эканлиги хусусида ўйлаб кўришнинг айни пайти келганлигини унутмаслигимиз керак. Сир эмас, мактабларимизда болаларнинг бир қисми ҳанузгача ҳижжалаб ўқийди, ёзганда хатоларга йўл қўяди, ҳисоблашни яхши билмайди, бундай эътиборсизлик натижасида мактаб ишини қайта қуриш, кўриниб турибдики, жамиятдаги қайта қуришдан орқада қолмоқда.

Бугунги кунда Ўзбекистонда ҳар саккиз мактабдан биттаси авария ҳолатида эканлиги, мактабларнинг 70 фоизида болалар икки, ҳатто уч сменада ўқишаётганини кўриб виждонимиз ўртанмай, изтироб чекмай бўладими. Парталар, шунингдек мактабга тааллуқли бошқа буюмлар, таълимнинг замонавий техника воситалари ҳанузгача етишмайди. Шуни ҳам таъкидлаб ўтиш жоизки, ўқувчилар замонавий дарсликларсиз ўқиб келишмоқда. Ёшларга тарбия беришда аксарият ўқитувчи ва тарбиячилар эътиборсизликка йўл қўймоқдалар. Натижада, бу ҳол айниқса қишлоқ мактабларида оғир вазиятни вужудга келтирди.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва Ўзбекистон ССР Министрлар Совети халқ таълимини соғломлаштириш учун амалий чора-тадбирлар белгиламоқдалар. Аммо бутун жумҳуриятни, унинг ҳар бир аҳолисини мактаб ҳашарига сафарбар этмай туриб, юқорида қайд этилган нуқсонларни бартараф қила олмаймиз. Акс ҳолда биз ёшлар олдида, Ўзбекистонимиз келажаги олдида юзимиз шувит бўлиб қолади.

Яқиндагина Ўзбекистон ССР ва маҳаллий Советлар халқ депутатлари сайлови ўтказилди, партия конференциялари, Ўзбекистон Компартияси XXII съезди ҳамда КПСС XXVIII съезди арафасида турибмиз.

Биз Ўзбекистон ССР ва СССР халқ депутатларига, маҳаллий Советларнинг депутатларига мурожаат қиламиз.

Халқ сизларга ишонч билдириб, жумҳуриятда ва жойларда бутун ҳокимиятни топшириб қўйди. Шундай экан, ҳозирги замон кишисига муносиб халқ таълими системасини таркиб топтириш учун ундан тўла-тўкис фойдаланиш лозим.

Маорифга сарфланадиган миллий даромад улушини анча кўпайтириш, барча маҳаллий имкониятларни мактаб ишида жадал, аниқ силжишлар бўлиши учун сафарбар этиш керак.

Мактабда қайта қуриш жараёнлари ишончли ҳуқуқий асосга муҳтож — халқ таълими тўғрисида Ўзбекистон ССРнинг янги қонунини қабул қилиш зарурати етилди.

Мамлакатда, жумҳуриятда қайта қуриш инсонга қаратилган экан, фарзандимиз, оилаларимиз турмуш шароитини, уларнинг фаровонлигини тобора яхшилайлик, ёш авлод тарбияси йўлида ҳамжиҳат бўлиб, пухта замин яратайлик.

Кўпгина депутатликка номзодларнинг сайловолди дастурларида мактабга ёрдам бериш тўғрисидаги бандлар алоҳида қайд этилган эди. Мактаб муаммолари халқ сайлаган ҳар бир депутат ғайрат-шижоатининг мажбурий таркибий қисмидан ўрин олсин, сайловчилар эса депутатларнинг ҳисоботлари мобайнида бу ҳаракатларнинг аниқлиги устидан назорат олиб боришсин.

Бизга «қишлоқ мактаби» жумҳурият, вилоят дастурлари, уларнинг амалга оширилиши устидан жамоат-давлат назорати, хўжаликлар берадиган қўшимча маблағлардан, колхозлар, кооперативларнинг кўнгилли ажратмаларидан, хусусий кишилардан, шунингдек мактаб жамоат ташкилотларининг ўзлари ишлаб топган маблағлари ҳисобига қишлоқ мактаби фондлари ташкил этишимиз зарур.

Депутат ўртоқлар, мактабни қайта қуришни жадаллаштириш ва чуқурлаштиришда халқ таълими, район, шаҳар Советларининг фаолияти ва мавқеини кучайтиришни таъминлаш сизларга боғлиқдир.

Биз коммунистларга, партия конференциялари, Ўзбекистон Компартияси XXII съезди ва КПСС XXVIII съезди делегатларига мурожаат қиламиз.

Ўзбекистон мактаблари жумҳуриятнинг меъморчилик санъатларига тўлақонли жавоб бера оладиган, ўқувчи ёшларнинг ҳар томонлама ўсиши учун барча зарур имкониятларга эга бўлсин.

Мактаб биноларини ўз вақтида, фақат юксак сифатли ҳамда барча зарур жиҳозлар билан таъминланган ҳолда фойдаланишга топширилиши бинокорлару таъминотчиларнинг энг муҳим ва долзарб иши бўлиб қолмоғи керак.

Биз министрлик ва идоралар, корхоналар, кооперативлар раҳбарларига, меҳнат коллективларига мурожаат қиламиз.

Бугунги мактаб ўқувчилари — келажакда ишлаб чиқаришдаги яратувчи инсонлардир. Эндиликда хўжалик ҳисобига тўлиқ ўтилаётган бир даврда кўпгина хўжаликлар, корхона ва бирлашмалар мактабга ёрдам кўрсатишни ўз зиммаларидан соқит қилишга уринмоқдалар, бўлажак мутахассислар тайёрлаш учун харажатларни камайтирмоқдалар. Бу ўринда бир нарсани аниқ тушуниш керакки, маорифга, мутахассислар тайёрлашга маблағ сарфлаш ҳам иқтисодий, ҳам ижтимоий жиҳатдан энг самарали ишдир. Бундай хайрли ишга ғамхўрлик қилмайдиган жамоат ташкилоти ўзини ўзи алдайди, абгор қилади. Ўзини ўзи келажакдан маҳрум этади.

Ўқувчиларни баҳоли қудрат меҳнатга жалб этишда болалар техник ижодкорлигини ривожлантириш учун шароит яратишга кўмаклашинг.

Мактаб жиҳозларини тайёрлаш ва биноларни қайта қуриш учун корхоналарда махсус жойлар, цехлар ташкил этинг ва бунга имкон яратинг, солиқ имтиёзлари белгиланган ҳолда кооперативлар фаолиятидан фойдаланишни жорий қилинг.

Биз нашриёт, полиграфия ходимларига мурожаат қиламиз.

Мактаблар буюртмалари ўз муддатида ва сифатли бажарилсин. Фарзандларимиз янги, қизиқарли, тушунарли, чиройли, замонавий дарсликлар, қўлланмалар, маълумотномалар, луғатлар, она тилидаги бадиий адабиётларга эга бўлишни истайдилар. Ўқувчиларнинг дарсликларни танлаб олишларига имконият яратилмоғи керак.

Биз фан, адабиёт ва санъат ижодкорларига мурожаат қиламиз.

Ҳамид Олимжон урушдан олдинги йиллардаёқ ўз ҳамкасблари билан бирга: «Болалар ижодиётини ўстиришга ҳар томонлама кўмаклашайлик», деб ёзган эди. Бу сўзлар бугунги кунда ҳам ўз кучини ва жарангини йўқотгани йўқ.

Ҳар бирингиз мактабни ривожлантиришда, ҳеч бўлмаганда бир ўқувчига, синфга, мактабга фан ва миллий маданият чўққиларини, мамлакат ва дунё халқлари маданиятини яхшироқ билиб олишда, халқ таълимига — таълим ва тарбия янги мазмунини чуқурлаштиришда, иқтидорли, салоҳиятли ўқувчиларни аниқлаш ва уларнинг қобилиятларини ўстиришнинг таъсирчан йўналишларини ишлаб чиқиш ва амалга оширишда ўз ўрнингизни белгилаб олинг.

Жумҳуриятда Ўзбекистон ССРнинг давлат тили тўғрисидаги қонун амалга оширилмоқда. Она тилини мукаммал ўрганиш — миллий мактабнинг асоси. Биз Ўзбекистонда аҳолининг она тилида таълим олиши борасидаги эҳтиёжларини тўла-тўкис қондиришга ҳаракат қилаётирмиз. Ёшлар ўртасида она тилини чуқур эгаллашнинг аҳамиятини ошириш унинг ўқитилиш самарадорлигини кўтаришда ўқитувчиларга ёрдам кўрсатиш, рус тилида сўзлашувчи аҳолига жумҳурият давлат тилини ўзлаштиришда кўмаклашиш ёзувчилар ва шоирларнинг, тилшунос олимларнинг инсоний бурчидир.

Ўқувчилар Ўзбекистон тарихига оид қайта ишланган янги дарсликларга катта эҳтиёж сезмоқда. Бу дарсликларда «оқ доғ»ларга ўрин бўлмаслиги керак.

Барча синфлар учун ана шундай китоблар яратишда ёрдам бериш тарихчиларимиз, ёзувчиларимиз, публицистларимизнинг олижаноб ишидир.

Биз ўқитувчилар, тарбиячилар, халқ таълими идоралари ходимларига мурожаат қиламиз.

Ойбек ҳаққоний равишда «Ўқитувчи — ер юзидаги энг асосий касб соҳиби. У бўлмаса физиклар ҳам, лириклар ҳам бўлмас эди», — деб ёзган эди.

Қайта қуриш ўқитувчи тўғрисидаги масалани айниқса кескин қилиб қўйди. Жамиятга, мактабга, болаларга юрагини бахшида этган, ўз фанини чуқур биладиган, ранг-баранг методик воситаларни эгаллаган, муфассал психологик-педагогик тайёргарлик кўрган муаллимлар керак. Бугунги кунда ўқитувчи—янгиланиш мафкураси тарғиботчиси бўлмоғи лозим.

Биз халқнинг ўз муаллимларига ҳурмат-эҳтиром билан муносабатда бўлиш анъанасига қайтиш йўлидан бормоқдамиз. Ўқитувчилар, муаллимларнинг яхши шароитларда ишлашлари, яшашлари ва дам олишлари учун барча эҳтиёжларни қондиришга ҳаракат қилмоқдамиз. Ҳозирча бу иш бироз талаб даражасида эмас. Аммо ўқитувчилар ҳам ўзларининг юксак номларига муносиб бўлишга ҳаракат қилишлари, мактабни қайта қуришда фаол иштирок этишлари керак.

Жумҳуриятда халқ маорифини бошқаришнинг янги ташкилотлари таркиб топмоқда. Улар халқ таълими соҳасида ягона давлат сиёсатини қатъий амалга оширувчилар бўлмоқлари, узлуксиз таълимнинг илғор усулларини яратиш борасида куч-ғайрат билан ишлашлари, Ўзбекистондаги тажрибали ва илғор ўқитувчилар, тарбиячилар яратган янги-янги изланишларини қўллаб-қувватлашлари зарур.

Халқ олдида халқ таълими идораларининг ҳисобот бериш жараёнида халқ таълими бўйича маҳаллий, жумҳурият анжуманларида, ота-оналар кенгашларида бунга доир барча муҳим ишларни амалга ошириш керак.

Биз ота-оналар жамоатчилигига мурожаат қиламиз.

Буюк алломамиз Навоий болани **«Меҳри анвар»** — хонадонни чароғон қилувчи ва оилага қувонч, бахт олиб келувчи машъала деб таърифлаган эди. Шуни ёдда тутингки, сизларнинг фарзандларингиз, невараларингиз жумҳуриятнинг келажакдаги истиқболидир. Имконият ва қобилиятингизга қараб мактабга кўмаклашинг; мактаб кенгашлари, халқ таълими бўйича кенгашлар орқали мактаб ҳаётини ташкил этишда, болаларнинг тўлақонли, баркамол ўсиши учун шарт-шароитлар яратишда, ўқитувчига ҳурмат-эҳтиром билан муносабатда бўлишни шакллантиришда фаол иштирок этинг. Аваз Ўтар ўғлининг қуйидаги сўзларини эсланг:

Очинглар миллати вайронни
обод этгуси мактаб.
Ўқисин ёшларимиз, кўнглини
шод эзгуси мактаб
Дилу жон бирла эл мактаб
очарға иждиҳод этсун
Нединким, бизнигам
қайғудин озод этгуси мактаб.

Биз ўқувчиларга, пионер ва комсомолларга мурожаат қиламиз.

Бугунги кунда жамият, жумҳуриятимиз ҳар қачонгидан кўра сизнинг билимингиз, қобилиятингиз, истеъдодингизга катта эҳтиёж сезмоқда. Сизни ўқувчиликдек бахтли кайфият, табиатни, жамиятни, атрофингиздаги кишиларни ва ўз-ўзингизни билиб олишга интилиш иштиёқи асло тарк этмасин. Аждодларимиз яратган маданият, она тили, барча мавжуд ахлоқий бойликларни эгаллаб олинг.

Чуқур билим —миллий қадр-қиммат, жумҳурият ва мамлакатнинг гуллаб яшнаши сари ёрқин йўлга олиб чиқади.

«Билимдан маҳрум бўлган халқ ўлимга маҳкумдир, чунки ҳар бир халқда мактаб ҳамиша ҳурмат-эҳтиром қилинади!» — деб ёзган эди Ҳамза Ҳакимзода.

Биз жумҳуриятнинг барча аҳолисига мурожаат қиламиз.

Бизнинг келажагимиз, Ўзбекистоннинг эртанги куни мактабда. Мактабни бахтли қилсак —эртанги кунимиз ҳам бахтли, саодатли бўлади.

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ

КУН ТАРТИБИДА — ИҚТИСОДИЙ ИСЛОҲОТНИ ЖАДАЛЛАШТИРИШ

14 апрель куни Кремлда СССР Президенти М. С. Горбачев раислигида СССР федерация кенгаши билан президентлик кенгашининг қўшма мажлиси бўлди.

СССР Министрлар Совети раисининг биринчи ўринбосари, СССР давлат план комитетининг раиси Ю. А. Маслюковнинг «СССРда тартибга солиб туриладиган бозор иқтисодиётига ўтиш тўғрисида»ги маърузаси тингланди. Маъруза юзасидан фикр алмашув бўлди. Ч. Т. Айтматов, В. И. Воротников, А. Э. Каулс, Н. А. Назарбоев, Ю. А. Осипьян, Е. М. Примаков, В. Г. Распутин, Г. И. Ревенко, Э. А. Шеварднадзе, В. С. Шевченчо, А. Н. Яковлев, В. А. Ярин, шунингдек мажлисга таклиф этилган иқтисодчи олимлар А. Г. Аганбегян, Г. А. Арбатов, О. Т. Богомолов, В. А. Мартинов, Ю. В. Яременко сўзга чиқдилар.

Фикр-мулоҳазалар ва нуқтаи назарлар ниҳоятда хилма-хил бўлгани ҳолида, барча нотиқлар турмуш иқтисодий ислоҳотни жадаллаштириш, иқтисодиётга раҳбарликнинг янги усуллари ҳамда хўжалик юритишнинг янги шаклларини қидириш ва уларни фаол жорий этиш зарурлигини тақозо этаётганлиги тўғрисидаги фикрга қўшилдилар. Ушбу соҳада тадбирларни амалга оширишни энди сусайтириш мумкин эмаслиги таъкидланди.

Муҳокамани келаси ҳафтада давом эттиришга қарор қилинди.

(ТАСС).

МУДДАТ ОЗ, ЮМУШ СЕРОБ

Амалдаги йилда қўриқ Гагарин райони хўжаликларида 18.963 гектар майдонда пахта етиштирилади. Бу бултургидан қарийб 1.700 гектар кам. 700 гектар унумдор ер чўлқуварларга томорқа учун ўлчаб берилди. 93 гектар боғ, 56 гектар токзор ташкил этилди.

15 минг 453 гектар ерга Термиз-16, 3520 гектарга ўрта толали 133-нав уруғи қадаш режалаштирилган. Қабул пунктларига 58 минг тонна оқ олтин топширилади. Шуниятда баҳорги юмушлар қизғин олиб борилаяпти. Ҳозиргача қарийб 13 минг гектар майдон чигит экиш олдидан суғорилди. Экиш-тикишда 300 та сеялка ишлатилади. Уларнинг бир қисми далага олиб чиқилди.

Икки кун давомида тинимсиз ёққан ёмғир хўжаликларда ерга барака уруғи қадашни ёппасига бошлашга имкон бермади. «Навбаҳор», Абдулла Набиев номли, «Советобод» совхозларида сеялкалар 4 апрелдаёқ далага олиб чиқилган эди. Биринчи куни 73 гектар майдонга чигит экилди. Кейин бу тадбирни вақтинча тўхтатишга тўғри келди. Тупроқ юзаси қуруқ бўлсада, ости жиққа лой эди. Нафақат сеялка тиркалган трактор, ҳатто одамнинг пайкалда одим ташлаши қийин. Ғанимат фурсат ўтаётганидан деҳқоннинг кўнгли хуфтон. Негаки, экишни 10—12 иш кунида ниҳоясига етказиш режалаштирилган-да.

Табиатнинг ҳам ўз йўриғи бор. Бундан бир ҳафтача олдин тўл мавсумини якунлаётган чорвадорлар ҳузурида бўлгандик. Қўй-қўзиларнинг оғзи энди кўкка етганда майсаларнинг қурғоқчиликдан заъфарон бўлиши чўпон-чўлиқларни ташвишга солган. Ҳамманинг дилида бир фикр: «Тезроқ ёмғир ёғса эди». Бугун қир-адирлар, айниқса, сойликлар яна ям-яшил либосга бурканмоқда. Яйлов баҳодирларининг қувончи чексиз. Пахтакорларчи, улар ҳаловатларини йўқотишган. Ҳар куни эрталаб уйқудан туришлари билан осмонга кўз тикишади, ҳароратнинг кўтарилишини сабрсизлик билан кутишади.

Район агросаноат давлат-кооператив уюшмаси раиси Раҳматулла Худойберганов, Абдулла Набиев номли совхоз директори Учқур Ғаффоров билан биргаликда ёмғирдан сўнг яна чигит экишга киришган Ҳайит Кенжаев бошқараётган бўлим далалари томон йўл олдик. Қаерга қараманг, жўшқин ҳаёт мавжи. Бир томонда кузда экилган оралиқ экинлар ўрилиб, чорвачилик фермаларига жўнатилаяпти. Озуқадан бўшаган ер пешмапеш шудгорлангач, тезпишар ўрта толали пахта уруғи экилади. Иккинчи тарафда озуқабоп лавлаги баравж ўсмоқда. Бугун-эрта дастлабки ишлов берилади.

— Пахта майдони 157 гектарга қисқарди, аммо хом ашё етиштириш ва давлатга сотиш плани атиги 262 тонна камайди, — деди Учқур Ғаффоров. — 7.233 тонналик хирмонни уюш учун ҳосилдорликни гектар ҳисобига 29,7 центнерга етказишимиз лозим. Бу кўрсаткич бултургидан 0,7 центнер кўп. Деҳқонларимиз унинг уддасидан чиқишларига шубҳа қилмайман. Лекин бизни ишга эскича ёндашиш ҳали ҳам барҳам топмагани ташвишлантирмоқда. Хўжалигимизда чигит пуштага қадалади. Бунинг учун экишдан аввал пайкалларни суғориш керак. Афсуски, оби ҳаётни бултургидан бир ҳафта кечикиб олдик. Дарё суви ўзанидан хийла йироқлашгани сабабли, каналга сув чиқмаяпти. Ҳозир 4,6 куб метр сувни эгатларга тарашда қарийб 300 нафар сувчи меҳнат қилмоқда. Бугунгача 1.300 гектардан зиёд майдон қўлдан чиқарилди. Шу пайкалларга чигит экилмоқда. Аммо уруғнинг сифати паст. Шу боис гектарига 40—50 килограмм ўрнига 70 килограммдан сарфланаяпти.

Шудгор сувидан сўнг тобига келган ер енгил борона қилинмоқда. Пайкал бошида эса сеялка тиркалган трактор турибди. Буни кўргач, директор «ҳайрият-э» дея енгил нафас олди.

— Жума Аҳадов бошлиқ бригада даласи, — изоҳ берди у. — Меҳнат аҳли чигит экишни хўжаликда биринчи бўлиб бошлаган эди. Улар ҳамон пешқадамлик қилишаяпти.

Жамики юмушларга бригада бошлиғи бош-қош. Чигит олтмиш сантиметрли схемада экилмоқда. Ҳар гектар майдонга 40—50 килограмм уруғ сарфланаяпти. Айни пайтда гектар ҳисобига 50 килограмм азот солинмоқда.

— Бу дастлабки озиқлантириш вазифасини ўтайди, — деди Жума Аҳадов. — Чигит қийғос униб чиққач, соғлом ва бақувват ривожланади. Бригадада 24 киши меҳнат қилаяпти. Суғоришда эркакларга ҳатто хотин-қизлар ёрдам беришмоқда. Биз экиш-тикишни 10—12 иш кунида тамомлаб, Биринчи Май байрамигача уруғни бир текис ундириб олмоқчимиз. Мурод албатта ушалади. Чунки деҳқонларимизнинг кайфияти баланд. Уларнинг ҳар бири ўзига топширилган вазифани сидқидил бажармоқда.

Б. КЕНЖАБОЕВ,
«Қишлоқ ҳақиқати» мухбири.

Мўл ҳосил гарови

Оққўрғон районидаги «Ленинизм» колхози деҳқонлари сўнгги йилларда ҳар қарич ерни ардоқлаб, техникадан, ўғитдан, сувдан оқилона фойдаланиш, фан тавсиялари, илғорлар тажрибасини қўлланиш, меҳнатни ташкил этиш ва рағбатлантиришнинг илғор усуллари — бригада, оила ва ижара пудратини жорий қилиш ҳисобга гектарлар ҳосилдорлигини, бинобарин, ялпи хом ашё салмоғини оширишга эришмоқдалар. Уларнинг жорий йилдаги ниятлари янада қутлуғ. 1040 гектар майдонга чигит экилади. Гектар бошига 28 центнер ўрнига 30 центнердан хирмон кўтарилади.

— Бўлғуси ҳосилга айни кўкламда тамал тоши қўйилади,— дейди қирқ йилдан буён ғўза билан тиллашиб келаётган тажрибали деҳқон Деҳқонбой Қовунбоев. — Кузда ер чизиб қолмай деган одам экишни энг қулай агротехник муддатларда тугатиши, уруғни тупроқнинг ўз намида ундириб олиши, сўнгра вегетация даврида парваришни оби-тобида ўтказиши шарт.

Хўжалик далаларида ҳозирги юмушлар шу асосда олиб борилмоқда. Агротехника тадбирларининг ҳаммаси табақалаштирилган ҳолда амалга оширилаяпти. Масалан, бир пайкал юмшатилаётган паллада иккинчиси текисланаяпти. Чигит экишдан аввал ерга тегишли миқдорда маҳаллий ва минерал ўғит солинмоқда. Шундан кейингина картага сеялка киритилаётир. Уруғлик эса марказлаштирилган усулда тайёрланаяпти.

Далада ишловчиларнинг унумли меҳнат қилишлари, кўнгилли ҳордиқ чиқаришлари учун қулай шароит яратилган. Шийпон рисоладагидек жиҳозланган. Бу ерда ҳар куни иссиқ овқат тайёрланаяпти. Ғолиблар ҳам моддий, ҳам маънавий рағбатлантирилмоқда. Буларнинг бариси суръатга суръат қўшмоқда.

Беллашувда Йўлдош Маматов бошлиқ бригада пешқадам. Меҳнат аҳли чигит экишни колхозда биринчилар қаторида бошлаган эди. Бу юмуш ҳафтада тугалланди. Энди улар ниҳолларни бир текис ундириб олиш, тўлиқ гектарлар ҳосил қилиш, дастлабки ишловни эса 1 майга қадар ниҳоясига етказиш чораларини кўрмоқдалар.

И. ҲОТАМОВ.

СУРАТЛАРДА: 1. Илғор бригада бошлиғи Йўлдош Маматов (ўнгдан) ва бош агроном Саидкарим Саидакбаров уруғлик сифатини кўздан кечиришаяпти. 2. Экиш пайти. 3. Ўз ишининг устаси Деҳқонбой Қовунбоев.

Ҳ. СОЛИҲОВ олган суратлар.

НОТЕНГ ШАРОИТДА

Қишлоқда ишлаб чиқариш муносабатларини тубдан қайта қуриш йўлидаги илк қадамлар

КПСС Марказий Комитетининг 1989 йил март пленуми ҳозирги босқичда партия аграр сиёсатини тубдан қайта қуриш ҳақида қарор қабул қилди. Унинг моҳияти шундан иборатки, колхоз ва совхозлар, агрокомбинат ва агрофирмалар, бирлашмалар ва уюшмалар, ижарачи корхоналар ва кооперативлар, корхона ва ташкилотларнинг ёрдамчи хўжаликлари, деҳқон (фермер) хўжаликлари, аҳолининг шахсий ёрдамчи хўжаликларига иқтисодиётни ривожлантиришнинг турли шаклларини қўлланиш учун кенг йўл очиб бериш керак, деб эътироф этилди.

Янги аграр сиёсатнинг ҳуқуқий асоси ўтган йил охири ва амалдаги йилнинг бошида СССР Олий Совети томонидан қабул қилинган ижара ва ер ҳақидаги ССР Иттифоқи ҳамда иттифоқдош республикалар қонунларининг асосларида, «СССРда мулкчилик тўғрисида»ги қонунда белгилаб берилди.

Очиқдан-очиқ эътироф этиш керак, мазкур қонунларнинг қоидалари қишлоқда иқтисодий вазиятни ва ишлаб чиқариш муносабатларини тубдан ўзгартириб юборади. Колхоз ва совхозларнинг давлат мулкчилиги қаторига ижарачи корхоналар, кооперативлар, деҳқон хўжаликларининг ҳам мулкчилиги қўшилди. Деҳқон хўжаликлари ҳамда шахсий ёрдамчи хўжаликларни юритиш учун фуқароларга умрбод фойдаланиладиган ва меросга қолдириладиган ер бериладиган бўлди. Кооперативлар ва алоҳида кишилар халқ депутатлари Советларининг қарорига биноан ўзларига қарашли ер билан жамоа ва давлат хўжаликларидан чиқиш ҳуқуқини олдилар. Ижарачилар, деҳқон хўжаликлари ва фермерларни моддий-техникавий таъминлаш, уларга транспорт, ремонт ва бошқа турдаги хизмат кўрсатиш шартномалар асосида кўзда тутилган тартибда ҳамда колхозлар ва совхозлар учун белгилаб қўйилган шартларда амалга оширилади. Бошқача қилиб айтганда, ерда хўжалик юритишнинг барча шаклларига ишлаб чиқариш фаолиятини амалга ошириш соҳасида деярли тенг шароит вужудга келтирилди.

Бироқ шундай савол туғилади: амалда шакллар турли-туман бўлгани ҳолда ердан фойдаланиш ҳисобига олинадиган даромадларнинг тенг шароитлари яратилганми? Шахсий ёрдамчи хўжаликнинг, яқин келажакда эса деҳқон хўжалигининг эгаси ёки ижарачи фуқаро олинган маҳсулотга тўлақонли хўжайин ҳисобланади ҳамда унинг ортиқчасини асосан бозор нархларида сотади. Айни пайтда колхозчи ёки совхоз ишчиси ўзи етиштирган, анча паст ҳисобланган давлат харид нархларида реализация қилишдан келган даромаднинг бир қисминигина олади. Амалиёт кўрсатиб турибдики, бу масалада ҳамма нарса пишиқ-пухта ўйланмаган. Демак, колхоз ёки совхозда ишлаган одам ютқазади. У тобора ўсиб бораётган пулнинг қадрсизланиш жараёни ҳисобга олинмаган тақдирда ҳам хусусий мулкчига тенглашиши учун ўз даромадларини тахминан 1,5 баравар кўпайтириши керак.

Шубҳа йўқки, бу муаммонинг муваффақиятли ҳал этилишига Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва республика ҳукуматининг ташаббуси билан янги томорқа ерлари ажратилаётгани ҳамда мавжудларининг ҳажми кенгайтирилаётгани катта ёрдам беради. Фақат Фарғона областининг ўзида ўтган йили 210 мингдан зиёд оила ерга эга бўлди, ҳар бир хонадоннинг томорқаси ўртача 0,08 гектардан 0,13 гектарга етди ёки 1,6 баравар ошди. Бироқ бу тадбир ҳам ижтимоий ишлаб чиқаришда ва шахсий ёрдамчи хўжаликда самарали ишлашдан манфаатдорликни, ерда хўжалик юритишнинг турли шаклларидан кўриладиган нафни тенглаштириш масаласини тўлиқ ҳал эта олмайди.

1988 йилда область колхозларида ҳар гектар экинзор ва дарахтзор ҳисобига меҳнатга тўланган ҳақнинг ўртача ҳажми 745,35 сўмни ташкил этди. Томорқа ерларининг ҳар гектари ҳисобига олинган даромад эса ўртача 12.200 сўм ёки 16,4 баравар кўп бўлди. Бинобарин, бу даромад ер ва чорва молларидан самарали фойдаланиш ҳисобигагина эмас (аҳолининг шахсий ёрдамчи хўжаликларида ҳар бир сигирдан соғиб олинган сут жамоат секторидагига нисбатан 40 фоиз кам, гўштга топширилган молларнинг ўртача тирик вазни тахминан тенг), балки асосан бозор нархларининг анча юқорилиги учун қўлга киритилди.

Шундай қилиб, хўжалик юритишнинг шакллари турлича бўлган тақдирда ишлаб чиқаришдаги шароитнинг тенглиги даромадлар тенглигига олиб келмайди, сабаби — қиймат, бозор, товар-пул, рента муносабатлари қонунлари мавжуд. Уларнинг амал қилиши бизнинг жамиятимизда; айниқса иқтисодиётнинг аграр секторида объектив воқеликдир, чунки областимизда етиштирилаётган гўшт, сут, мева, сабзавот ва бошқа турдаги маҳсулотларнинг аксарият қисми аҳолининг шахсий ёрдамчи хўжаликлари ҳиссасига тўғри келади.

Партия ва ҳукуматимиз ерда хўжалик юритишнинг турли шакллари амал қилиши, улар ўртасида мусобақа ва рақобат бўлиши зарур, деб топдилар. Бироқ ҳозирги мавжуд бўлган даромадлар нотенглигидан бу мусобақада ким ғолиб чиқишини тахминлаш қийин эмас. Қишлоқ хўжалик маҳсулотлари камчиллиги сезилаётган бир пайтда эркин бозор нархлари қўлланилиши эҳтимоли шахсий ёрдамчи, деҳқон ва ижарачи хўжаликларнинг иши муқаррар равишда самарали бўлаверади, уларга ўзларининг ерлари билан ажралиб чиқиш ҳуқуқи берилиши йирик давлат ва коллектив тузилмалар — колхоз ва совхозларнинг инқирозга учрашига олиб келади.

Бироқ республика Компартияси Марказий Комитетининг XIX пленумида Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи котиби И. А. Каримов таъкидлаб ўтганидек: «...бизнинг республикамизда ер ва мулкчилик тўғрисидаги қонунларни ўйламай-нетмай, шошқалоқлик билан жорий этаверса бўладими? Зеро, республикамиздаги суғорма ерлар ва воҳалар чекланган, энг муҳими эса сув ресурслари етишмай турган бир шароитда қадим замонлардан буён ер ва сувга эгалик қилишнинг коллектив, жамоа шакллари мавжуд бўлиб келган. Бу эса ижтимоий ларзалардан, бproducing биродаркушлик можароларидан, хунрезликдан сақловчи кафолат бўлиб хизмат қилган.

Республика шароитида хусусий мулкчилик эҳтирослари кучайиши мумкинлигини назарда тутмай туриб, янги қонунларни изоҳсиз жорий этаверса бўладими? Ҳозирнинг ўзидаёқ бизда, жумладан, Фарғона, Самарқанд, Бухоро областларида ер ва сувни деб ўнлаб низолар чиқиб турибди-ку, ахир. Турли норасмий ҳаракатлардаги сафсатабозларнинг қутқуси билан, маҳаллий ҳокимият органларининг ажабтовур лоқайдлиги ва ночорлиги шароитида юзлаб кишилар Марказий Комитетга келиб, кўпинча қўшниларнинг манфаатлари ҳисобига ўз масалаларини ҳал этиб беришни талаб қилмоқдалар. Башарти, биз ўз хусусиятимизни эътиборга олмай, янги қонунларнинг норматив қоидаларини ўз воқелигимизга кўчирадиган бўлсак, унда нима бўлади?»

Ривожланган капиталистик малакатларнинг тажрибаси гувоҳлик беришича, қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини саноатлаштириш, замонавий техника ва технологияни қўлланиш йўли билангина деҳқончиликнинг, бошқа тармоқларнинг самарадорлигини анча ошириш, ҳосилдорликни, чорва моллари маҳсулдорлигини кўтариш, озиқ-овқат маъмурчилигини таъминлаш мумкин. Ерларни майда мулкдорларга тақсимлаб берилганда ҳатто кичик ҳажмли техника қўлланилган тақдирда ҳам бу муаммони ҳал этиб бўлмайди.

Назаримизда, бунинг йўли битта — ерда хўжалик юритишнинг турли шакллари учун тенг ишлаб чиқариш шароитларини таъминлабгина қолмасдан, балки ундан фойдаланишдан келадиган даромадлардан баҳраманд бўлиш имкониятида ҳам тенгликни қарор топтириш керак. Бунинг учун икки жиҳатга эътибор бериш зарур: ё колхоз ва совхозларга етиштирилган барча маҳсулотни эркин бозор нархларида сотиш ҳуқуқини бериш, ё давлат буюртмасини бажарганда ва маҳсулотни давлат харид нархларида топширганда ишлаб чиқариш харажатларини қоплаш учун давлат бюджетидан дотация жорий қилиш. Аммо ҳар икки ҳолатда ҳам нархлар колхозчилар ва совхоз ишчилари турмуш фаолиятини таъминлаши, ишчи кучини тўлақонли тиклаш, муносиб даражада яшаш учун етарли даромад бериши керак.

Қишлоқни ҳамиша боқимандаликда айблашади, озиқ-овқат маҳсулотлари нархларини қоплаш учун давлатдан катта дотация берилаётганини пеш қилишади. Бироқ ўша арзон озиқ-овқатнинг аксарият қисми айни шаҳарларда истеъмол этилаётганини, колхоз ва совхозларнинг ўзлари инфраструктурани, ижтимоий-маданий турмуш соҳасини ривожлантиришга ҳамёнларидан жуда катта маблағ сарфлашаётганини, ваҳоланки кўпгина мамлакатларда бу ишни давлат ўз зиммасига олганлигини негадир унутиб қўйишади. Замонавий қишлоқ хўжалиги солиқ тўловчиларга арзонга тушмаяпти. АҚШда аграр соҳани ривожлантиришга давлат ҳар йили қарийб 100 миллиард доллар сарфлайди, Европа иқтисодий ҳамжамиятига кирган мамлакатларда эса 96 миллиард доллар ажратилади. Бюджет йўли билан фермерлик нархларини қўллаб-қувватлаш даражаси мувофиқ равишда 35,4 ва 49,3 фоизни ташкил этади. Қурамизки, қишлоқнинг боқимандалиги хусусида гапириш мутлақо ўринсиз, аксинча ундан олинган қарзларни қайтариб берадиган вақт келиб етди.

Бу вазифани ҳал этишнинг биргина йўли бор — қишлоқ хўжалик маҳсулотлари нархини белгилашнинг янги системасини яратиш, у сиёсий иқтисоднинг объектив равишда амал қиладиган қонунларига асосланган бўлиши зарур. Биз социализмнинг сиёсий иқтисодида жамиятимиз тараққиётининг турли босқичларида олимлар зўр бериб инкор этиб келган қиймат, товар-пул муносабатлари қонунлари мавжудлигини тан олдик. Биз табақалашган ер рентаси I амал қилишини эътироф этдик, яъни ер ҳақидаги қонунда ердан фойдаланганлик учун пул тўлаш, ер солиғи ҳамда майдонларнинг сифати ва жойлашувига боғлиқ тарзда ижара ҳақи тўлашни жорий этиш орқали бюджет фойдасига маблағ ундириш кўзда тутилган. Биз табақалаштирилган ер рентаси II ни тан олдик, яъни меҳнатга ҳақ тўлашнинг амалдаги системалари оддий қишлоқ меҳнаткашларини пировард қўшимча қийматли маҳсулотдан узоқлаштирган ҳамда маъмурий-бошқарув ходимларининг равнақига асос бўлиб хизмат қилган эди. Аммо биз фойданинг ўртача нормаси қонунига ёмон амал қилмоқдамиз, у социалистик деҳқончиликда, назаримизда, ер майдони бирлигидан олинадиган даромаднинг ўртача нормаси қонуни сифатида қайта шаклланиши зарур. Бу эса анча хунук оқибатларга олиб келди. Фойданинг ўртача нормаси қонунини назар-писанд қилмаслик ер мулкдорлар (фойдаланувчилар) даромад кўрадиган манба эканлигини инкор этишимизга олиб келди.

Нарх белгилашда маҳсулот етиштиришга кетган меҳнат ва моддий-пул харажатлари ҳисобга олинади, ишлаб чиқариш воситаси ва фойдаланувчининг даромад манбаи бўлган ер баҳоси назарда тутилмайди. Шунинг натижасида фойдали ва фойдасиз экинлар, даромадли ва зарар келтирувчи соҳалар пайдо бўлди. Бинобарин, зарар кўрувчи тармоқларда ишлайдиган қишлоқ меҳнаткашларининг даромадлари уларга фойдали ишлаб чиқариш ходимлари қўли билан яратилган қўшимча маҳсулот қийматининг бир қисмини ажратиш ҳисобига қопланади. Бу эса тенглаштиришга, ишлаб чиқариш жараёни барча қатнашчиларининг моддий манфаатдорлиги пасайишига олиб келади. Хўжалик юритишнинг аввалги системаларида, яъни ер эгасиз қолганда ва йирик ишлаб чиқариш бригадалари таркибида фойдаланилиб, алмашлаб экиш ротацияси давомида ундан ишловчилар ўртасида тақсимланганда бу камчиликлар у қадар кўзга ташланмасди, бироқ деҳқончилик самарадорлигини оширишга жиддий тўсқинлик қиларди. Эндиликда оила, ижара пудрати орқали ерни ўз эгасига қайтариш вазифаси қўйилмоқда, яъни алмашлаб экиш ротацияси жараёнида фойдали ва фойдасиз экинлар навбатма-навбат экиладиди, уларни парваришлаш зарурлиги ҳақидаги масала муқаррар равишда кўндаланг бўлиб қолади. Жамиятга пахта ҳам, дон ҳам, беда ҳам бирдай зарур. Ижарачи эса энг аввало маҳсулот сотишдан кўпроқ даромад олишни кўзлайди. Бундай даромад шароит ва экинлар турига боғлиқ ҳолда ҳар гектар ҳисобига 100 сўм билан 1500 сўм орасида тебраниб туради. Шундай экан, нима қилиш кераклигини яхши ўйлаб олмоқ лозим: 5—10 гектарда кичик звено билан алмашлаб экишни жорий этиш, бу билан майда хўжалик учун асос яратиш маъқулми ёки турли қишлоқ хўжалик экинларидан олинадиган даромаднинг тенглашувини таъминлаш афзалми? Мутлақ ер рентаси, чамаси, ҳар қалай мавжуд бўлиб, у давлат харид (реализация) нархи билан бозор нархи ўртасидаги фарқда намоён бўлиши мумкин. Бундай қайчининг ҳажми ҳаммага яхши маълум.

Бизнингча, мутлақ рента категорияси объектив равишда мавжудлигини ёки даромаднинг, ернинг ўртача нормаси қонунини эътироф этиш вақти келиб етди. СССР қонунида белгилаб қўйилганидек, ер унинг ҳудудида яшаб турган халқларнинг мулки ҳисобланади. Қонун СССР ҳар бир фуқаросига ер майдонига эгалик ҳуқуқини, унга умрбод эгалик қилиш ҳамда меросга қолдириш ҳуқуқини берди. Эндиликда ҳар бир фуқаронинг — ердан фойдаланувчининг ана шу ердан келадиган даромадни жамиятдан олиш ҳуқуқини ҳам қонунлаштириб қўйиш керак. Хорижда бундай даромадни мутлақ ер рентаси беради. Ўша даромад ернинг сифати ва жойлашувига боғлиқ бўлмаслиги керак, чунки жамият барча ҳудудлардан, ҳатто ёмон ерлардан фойдаланишдан манфаатдор бўлади, демак, ер эгаси ўзига зарур нарсани, яшаш минимумини олиши, турмуш даражасини янада кўтариш учун эса ўзи ишлаб топиши лозим. Даромаднинг мана шу ўртача шакли колхоз ва совхозлардан олинадиган қишлоқ хўжалик маҳсулотларининг харид нархлари таркибига киритилиши зарур, шунда уларга хўжалик юритишда ердан фойдаланишнинг бошқа шакллари қатори тенг шароит яратилган бўлади.

Ҳозирги кунда жумҳуриятимизда келгуси беш йиллик учун қишлоқ хўжалик маҳсулотлари харид нархларининг янги системасини шакллантириш ишлари авж олдириб юборилди. Тегишли органлар улардаги мутаносиблик ва ҳажмларни белгилаш пайтида бу қоидаларни ҳисобга олишлари керак.

А. МАМАТКАЗИН,
Фарғона область партия комитетининг котиби.

Манғитдаги механизациялашган 498-кўчма колонна бунёдкорлари Амударё, Тўрткўл, Беруний ва Элликқалъа районлари қишлоқларини ободонлаштиришда жонбозлик кўрсатмоқдалар. Қурувчилар яқинда Элликқалъа райони марказидаги 750 ўринли замонавий маданият саройини фойдаланишга топширдилар. Жамоатчи мухбиримиз Э. ҚОЗОҚОВ олган ушбу суратда меҳнат беллашувида олдинги сафда бораётган моҳир бинокорлардан Мақсуд Абдураҳмонов, Ҳамид Раҳимов, Гулшод Болтабоева ва Саида Холменоваларни кўриб турибсиз.

Ижара ва хўжалик ҳисоби

Жиззах областида қўзилатиш кампанияси ниҳоясига етай деб қолди. Шу кунларда Тоғолди яйловларида жойлашган отарларда қўзилатиш тугалланмоқда.

Зомин районидаги «Қизил чорвадор» совхозида бундай отарлар кўп. Чўпонлар бу ерда икки йилдан бери ижара пудратида ишлашмоқда. Ҳар бир кишининг ўз меҳнат самараси, пировард натижаларидан шахсан манфаатдорлиги ўз натижасини берди — коллектив биринчи марта ҳеч қандай узилишларсиз гўшт сотиш давлат планини уддалади.

Ишлаб топилган маблағларга наслдор ҳисор қўйларининг иккита отари сотиб олинди. Мутахассисларнинг ҳисоб-китобларига қараганда, бўрдоқига боқиладиган бу қўйларни кўпайтириш область аҳолисининг гўшт маҳсулотларига эҳтиёжини тўлароқ қондириш имконини беради. Совхоз шу йилдаёқ камида 800 тонна қўй гўшти сотиш ниятидадир.

МАСАЛА ҚЎНДАЛАНГ ҚЎЙИЛАДИ

ЯНА КАРТОШКА БЎЛМАЙДИМИ?

Деҳқонларнинг картошка мўл-кўл бўлиши хусусидаги ваъдалари шубҳа остида қолди. Кўп область ва районларда картошка майдонларини анча кўпайтириш тўғрисидаги ўз сўзларидан қайтганликлари бунга сабаб бўлди. Пахта майдонларидан картошка учун ажратилган ерларга кўпроқ фойда келтирадиган тарвуз, эртанги сабзавот, карам экилмоқда.

Шундай қилиб, «Узсортсемовощ» республика бирлашмасида эҳтирослар ниҳоятда кучайган: иттифоқ органлари орқали жангу жадаллар билан «ундирилган» уруғлик тўсатдан керак бўлмай қолди. Бирлашма ходимлари шу кунларда икки ўт орасида ёнишмоқда. Бир томондан Украина, Белоруссия ва Болтиқбўйи республикаларидан ажратилган уруғликни олиб кетиш илтимос қилинган телеграммалар келмоқда, иккинчи томондан эса Ўзбекистон колхоз ва совхозлари уни олишдан бош тортишмоқда.

— Январь ойида областлардан картошка етиштириш режалари ҳақида хабар қилишганди, — дейди «Узсортсемовощ» бирлашмасининг бошлиғи Н. И. Хўжаев. — Улар берган буюртмалардан колхоз ва совхозлар 47,5 минг гектар майдонда картошка экишларини билгандик. Якка тартибда меҳнат қилувчи деҳқонларни ҳам қўшганда, 60 минг гектарга яқин майдонга картошка экилиши керак эди. Биз шунга асосланиб, бошқа республикаларга қўшимча уруғлик буюргандик. Унинг анча қисмини ҳозирдаёқ ташиб келтиришга улгурдик. Мана энди областларнинг қатъий планларини олдик: хўжаликлар ўз картошка майдонларини қарийб 19 минг гектар қисқартириб юборилганликлари маълум бўлди.

Энди рақамларни солиштирайлик. Ҳақиқатан ҳам картошка экиладиган майдонлар Қорақалпоғистонда 4,4 минг гектардан 1,4 минг гектарга, Андижон областида 5,3 минг гектардан 1 минг гектарга камайтириб юборишган. Фарғона, Хоразм, Сирдарё, Бухоро областларида ҳам шундай йўл тутишган.

Ваҳоланки, республикамизда картошка етиштириш учун имкониятлар бор, ер бор, мутахассислар бор, ғамлаб қўйилган уруғлик бор. Сўнгги маълумотларга эътибор беринг: Житомир области картошканинг ўртапишар Житомир нави уруғлигининг ҳар бир килограммини 30 тийиндан жўнатишга тайёр, Чернигов области эса махсус Ўзбекистон учун 40 минг тонна уруғлик, Эстония 5 минг тонна Сулев нави уруғлигини ажратди. Уруғлик етказиб берувчилар агар уни вақтида олиб кетмасангиз, бошқаларга бериб юборамиз, дея шоширишмоқда.

А. БЕЗВЕРХОВ.
(ЎзТАГ).

ХАЛҚАРО ҲАЁТ

ВОҚЕАЛАР, ФАКТЛАР, ЯНГИЛИКЛАР

ВАЛЕНСА ТЕЛЕТОМОШАБИНЛАРНИНГ САВОЛЛАРИГА ЖАВОБ ҚАЙТАРДИ

ВАРШАВА. ТАСС мухбири Валентин Волков хабар беради: «Бирдамлик» касаба союзи раиси Лех Валенсанинг яқинда ўтказилган «Сўров» телекўрсатувида томошабинларнинг бевосита саволларига жавоб қайтариши осон бўлмади. Маршалковск кўчасидаги «Юниор» универмаги олдига тўпланган Варшава меҳнаткашлари, Лодз шаҳридаги фабрикалардан бирининг ишчилари, қишлоқ районларининг бирида яшовчи деҳқонлар Польшада обрўли бўлган арбобга мамлакатдаги ҳозирги иқтисодий сиёсатдан, ишсизлик кўпайиб бораётганлигидан, турмуш даражаси пасайиб кетаётганлигидан, меҳнаткашлар манфаатлари тўғрисида ғамхўрлик қилиш юзасидан берилган ваъдалар бажарилмаётганлигидан норозилик билдирдилар. «Бирдамлик» касаба союз ташкилоти бундан 10 йил илгари ўзи ташкил бўлаётган вақтда меҳнаткашлар манфаатларини ҳимоя қилиш тўғрисида ваъдалар берган эди.

Яшаш анча ёмон бўлиб қолди, турмушни яхшилаш юзасидан берилаётган доимий ваъдалардан ҳеч қандай натижа чиқмаяпти, қимматчилик яна авж олмоқда, уй-жой муаммоси ўткирлашмоқда, деб таъкидлашди камера олдида турган Лодз шаҳри ишчи аёллари. Ҳозир ишдан бўшатилаётганларнинг кўпчилигини хотин-қизлар ташкил этади, зотан Лодз шаҳрида мамлакатда энг кўп хотин-қизлар ишлайди, дейишди улар Л. Валенсага. Катта сиёсат билан шуғулланиш ўрнига меҳнаткашлар манфаатларини ҳимоя қилиш борасида кўпроқ ҳаракат қилиш зарур.

Бир қанча телетомошабинлар ҳозир Польшада бир одам ўрнини иккинчи одам эгаллаётганлиги, ҳокимият тепасига келган «Бирдамлик» арбоблари ўзаро «иссиқ жойларни» тақсимлаб олаётганликлари муносабати билан ташвиш билдирдилар.

Лех Валенса бу кинояларга жавоб берар экан, у ҳукумат аъзоси эмаслигини, «Бирдамлик» касаба союзи эса аввал съезд ўтказиши ва меҳнаткаш халқни кўпроқ ҳимоя қилиш учун ўз йўлини ишлаб чиқиши кераклигини бир неча марта таъкидлади. «Бирдамлик» раҳбари меҳнаткашларни юқоридан ёрдам кутмасликка, балки уларнинг ўзлари ҳозирги вазиятдан ҳамда территориал ўзини ўзи бошқарув органларига бўлажак сайловлардан фойдаланиб дадилроқ ишга киришишга чақирди. Давлатда яна якка ҳокимлик, мамлакатда яна мансабдор шахслар пайдо бўлишидан мен ҳам қўрқаман, деди у ўз ҳамсуҳбатларининг ташвишларига шерик бўлар экан ва яна бир марта бундай кўринишларга қарши курашаман, деб ваъда қилди.

СЎНГГИ ХАБАРЛАРДАН

ПРАГА. Чехословакияда сайловолди кампанияси тобора авжига чиқмоқда. Мамлакатнинг миллионлаб гражданлари 8—9 июнь кунлари ЧСФР федерал мажлисининг янги депутатлар составини, шунингдек чехия ва словакия миллий кенгашларининг депутатларини сайлашлари керак. 27 та сиёсий партия ва ҳаракат бутун мамлакат бўйлаб умумдавлат ва республика парламентларига ўз номзодларини кўрсатди.

Жамоатчилик фикрини охирги сўраб билиш натижаларига биноан, сайловда сайловчиларнинг 88 фоизга яқини қатнашади. машҳурлик жиҳатидан «Гражданлар анжумани» ҳозирча биринчи ўринда, Чехословакия Компартияси иккинчи, «Кўкатпарварлар» эса учинчи, халқ партияси тўртинчи, социалистлар бешинчи, социал-демократлар олтинчи, қишлоқ хўжалик партияси эса еттинчи ўринда бормоқда.

* * *

ПАРИЖ. Суринам ғарбида уч киши қамоққа олинган эди. Улар сешанба куни кечаси Суринамдаги совет элчихонасининг иккинчи секретари Стасис Обускаускасни ўлдирганликларини тан олдилар.

Франс Пресс агентлиги қотилларнинг номини айтди. Улар 18 ёшли Петер Бургцорг ва 17 ёшли Денни Покорни, шунингдек 22 ёшли Стивен Вийдерс экан. Бу йигитларнинг ҳаммаси ишсиз. Улар ўзлари ўлдирган совет дипломатининг машинасини сотишга уринаётганликларида қамоққа олиндилар.

Стасис Обускаускаснинг ўқлардан илма тешик бўлган танаси сешанба куни мамлакат пойтахти Парамарибодан 30 километр нарида йўл ёқасидаги зовурдан топилган эди.

42 ёшли совет дипломати бундан бир йилча аввал элчихонанинг иккинчи секретари сифатида Парамарибо шаҳрига келган эди.

* * *

ҚОҲИРА. Грек-православ черковнинг патриархи Диодор, Қуддус кўчалари бўйлаб ўтган намойиш қатнашчилари сафларига бошчилик қилди. Босиб олинган Қуддуснинг шарқий қисмидаги христианлар ва мусулмонлар ушбу районга 150 нафар яҳудий истилочилари кўчиб келишига қарши норозилик билдирдилар. Истилочилар ҳарбийлар ҳимоясида христиан черковларига тегишли биноларни босиб олдилар. Сионистларнинг иғвогарона руҳдаги ҳаракатлари оқибатида ана шу норозилик намойиши айниқса кизғин бўлди, сионистларнинг иғвогарона ҳаракати бу ерда айниқса, эъзозланадиган пасха байрами арафасида амалга оширилган эди.

(ТАСС).

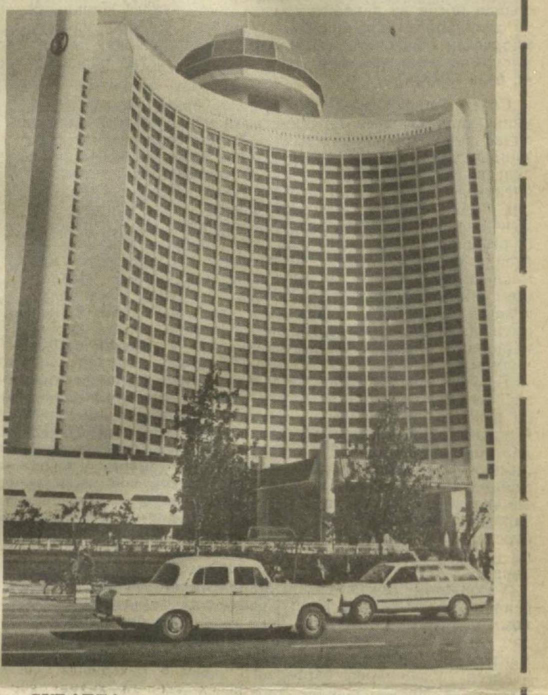

СУРАТДА: жаҳоннинг хушманзара шаҳарларидан ҳисобланган Пекиндаги маъмурий бинолардан бири.
В. ЯЦИН олган сурат. (ТАСС).

ВЕНГРИЯ ДЕМОКРАТИК АНЖУМАНИ КОНФЕРЕНЦИЯСИ

БУДАПЕШТ. (ТАСС). Бу ерда Венгрия демократик анжумани (ВДА)нинг учинчи конференцияси бўлди.

Венгрия демократик анжуманининг раиси Й. Анталл сайловлардан сўнг вужудга келган сиёсий вазиятга баҳо берар экан, партиянинг сиёсий фаолиятини унинг ҳукмрон мавқеи билан мувофиқлаштириш зарурлигини қайд этди. Шу муносабат билан янги йўналишларга, ишнинг шакл ва усулларига зарурат пайдо бўлади, деди партия раҳбари.

Й. Анталл уюшма тузилиши мумкинлигини баҳолар экан, собиқ давлат партиясининг издошлари ҳеч бир ҳолда коалиция қатнашчилари бўлишлари мумкин эмаслигини таъкидлади, шунингдек энг катта сиёсий рақиб ҳисобланган эркин демократлар иттифоқи ҳам бўлиши мумкин эмас. ВДА раҳбарининг партия раҳбариятига майда хўжайинлар мустақил партияси ва христиан-демократик халқ партияси билан уюшма тузиш юзасидан музокаралар ўтказишни ишониб топшириш тўғрисидаги илтимоси бир овоздан маъқулланди.

МХРПнинг фавқулодда съезди ўз ишини тамомлади

УЛАН-БАТОР. ТАСС мухбирлари Ким Болдохонов билан Дугар Санжнев хабар берадилар. Монголия Халқ революцион партиясининг фавқулодда съезди ўз ишини тамомлади. Съезд делегатлари мамлакатда қайта қуришни чуқурлаштириш ва партияни янгилаш юзасидан яқин йилларга мўлжалланган вазифаларни муҳокама қилдилар. Съезд бир қанча программавий ҳужжатларни, жумладан МХРПнинг ҳаракат дастури ва уставини қабул қилди.

Съездда 91 аъзодан иборат янги Марказий Комитет ва 31 кишидан иборат Марказий тафтиш комиссияси сайланди.

Марказий Комитет Сиёсий бюросидан МХРП МК президиумига айлантирилган составга биринчи марта МХР буюк халқ хурали президиумининг раиси ва Монголия ҳукуматининг бошлиғи киритилмайди. Фавқулодда съезд делегатлари партия ва давлат идоралари вазифаларини аниқ белгилаш зарурати асосланиб, шундай қарор қабул қилдилар.

МХРП Марказий Комитетининг шу бугуноқ бўлиб ўтган пленумида Гомбожавин Очирбат Монголия Халқ революцион партияси Марказий Комитетининг раиси қилиб сайланди. Г. Очирбат, Ц. Гомбосурэн, Н. Мишигдорж, Ц. Оолд, Б. Сумьяа, Л. Тудэв МХРП Марказий Комитети президиумининг аъзолари этиб сайландилар.

ЮКС СЪЕЗДИНИНГ ТАҚДИРИ ТЎҒРИСИДАГИ МАСАЛА ҲАЛ ЭТИЛМОҚДА

БЕЛГРАД. (ТАСС). ЮКС Марказий Комитетига мактуб йўллаган 845 нафар съезд делегатидан 735 нафари январь ойида тўхтатиб қўйилган ЮКСнинг XIV (фавқулодда) съезди ўз ишини давом эттиришини ёқлаб чиқди, деб хабар берди ТАНЮГ агентлиги. Юздан ортиқ делегат анжуман ишини давом эттириш ғоясига салбий муносабат билдирди.

Черногория ва Воеводина, Сербия, Косово, Югославия халқ армияси партия ташкилоти делегатларининг кўпчилиги, Македония делегатларининг учдан икки қисми ҳамда Босния ва Герцеговинадан келган тахминан ҳар икки делегатдан бири съездни давом эттиришни ёқлаб чиқди. Словения коммунистлар союзидан мактуб йўллаган делегатларнинг барчаси ва Хорватия коммунистлар союзи делегатларининг кўпчилиги Словения коммунистлар союзи делегацияси съездни ташлаб кетганлиги муносабати билан тўхтаган съезд ишини давом эттириш мақсадга мувофиқ эмас, деб ҳисобладилар.

Югославия коммунистлар союзи Марказий Комитетига, дейилади хабарда, партия аъзоларидан, коммунистлар союзи органлари ва ташкилотларидан 8700 та мактуб тушди, мактуб муаллифларининг 90 фоиздан кўпроғи анжуман ишини давом эттириш зарурлигини ёқлаб чиқмоқда. Уларда ЮКС Марказий Комитети маслаҳат-амалий учрашувининг қатнашчилари партия аъзоларига, унинг органлари ва ташкилотларига йўллаган хати қўллаб-қувватланади, ЮКС Югославиянинг ягона сиёсий партияси бўлиб қолиши кераклиги талаб қилинади.

ЎЗБЕКИСТОН ССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИДА

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Ўзбекистон ССР Маҳаллий саноат министрлиги системасида давлат-кооператив асосида район ва шаҳар саноат комбинатларини ташкил этиш ва улар фаолиятига республиканинг ижтимоий меҳнат билан банд бўлмаган аҳолисини жалб этишга доир кечиктириб бўлмайдиган тадбирлар тўғрисидаги масалани муҳокама қилди.

Ўзбекистон ССР Министрлар Советн республикада ишчи кучи жуда мўл бўлган районларда кичик ва ўрта корхоналар, уларнинг филиаллари ва цехларини ривожлантиришга етарли эътибор берилмаганлигини таъкидлади. Ҳолбуки, кичик ва ўрта корхоналарнинг иш тажрибаси улар бозор талабларига ҳаммадан кўра тезроқ мослашишини, қисқа муддатда истеъмолчилар манфаатлари йўлида ишлаб чиқаришни қайта қуришга лаёқатли эканликларини кўрсатмоқда.

Республика Маҳаллий саноат министрлигининг амалдаги бошқарув схемаси тармоқдаги барча структуравий бўлинмалар ва корхоналар ушбу министрлик қарамоғида эканлиги сабабли халқ депутатлари маҳаллий Советлари ижроия комитетларининг маҳаллий саноатни ривожлантириш, регионал хўжалик ҳисобини жорий этишдаги ташаббуси ва имкониятларини чеклаб қўймоқда.

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети айниқса қишлоқ районларда бўш меҳнат ресурсларини кўпроқ банд қилиш, халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқаришни кўпайтириш ва аҳолига кўрсатилаётган хизмат турларини кенгайтириш, Ўзбекистон ССР Маҳаллий саноат министрлиги системасида бошқарув структурасини такомиллаштириш мақсадида 1990 йилнинг 9 апрелида қарор қабул қилди. Қарорда Ўзбекистон ССР Маҳаллий саноат министрлигининг, Қорақалпоғистон АССР Министрлар Совети ва область ижроия комитетларининг 1990—1991 йилларда 154 та район ва шаҳар саноат комбинатларини ташкил этиш тўғрисидаги таклифини маъқуллади. Ана шу район ва шаҳар саноат комбинатлари 120—130 миллион сўмлик ҳажмда халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқаради ва уларда 27 мингдан кўпроқ киши ишлайди. Район ва шаҳар саноат комбинатларига давлат кооператив корхонаси мақоми берилди. Республика совет ва хўжалик органларига белгиланган муддатда ҳамма жойда район ва шаҳар саноат комбинатларини ташкил этишни таъминлаш вазифаси топширилди.

Ўзбекистон ССР Маҳаллий саноат министрлиги таркибида район ва шаҳар саноат комбинатларини ташкил этиш ҳамда улар фаолиятини ривожлантиришга амалий ёрдам кўрсатишга оид зарур ташкилий ишлар қилиш учун район ва шаҳар саноат комбинатларини ташкил этиш ва ривожлантириш бош бошқармаси — «Главпромкомбинат», шунингдек Қорақалпоғистон АССР Маҳаллий саноат министрлигини, область ижроия комитетлари маҳаллий саноат бошқармаларини тузишга қарор қилинди.

Ўзбекистон ССР Молия министрлигига 1990 йилда республика бюджетидан Ўзбекистон ССР Маҳаллий саноат министрлигига қўшимча равишда 13 миллион сўм ажратиш, шу жумладан ташкил этилаётган район саноат комбинатлари ўз оборот маблағлари норматив улушлари учун 7 миллион сўм, ускуналар ва транспорт воситалари сотиб олиш учун икки миллион сўм, биноларни капитал ремонт қилиш учун 4 миллион сўм пул ажратиш, шунингдек 1991—1992 йилларда ана шу мақсадлар учун маблағ ажратишни назарда тутиш топширилди.

Район ва шаҳар саноат комбинатларининг халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқарадиган қувватларини барпо этиш ва аҳолини ишга жойлаштириш борасидаги фаолиятини рағбатлантириш мақсадида уларни ташкил этилган вақтидан бошлаб икки йил мобайнида ишлаб чиқариш ҳамда меҳнат жамғармалари учун давлат бюджетига тўловлар тўлашдан, ҳисобдаги фойдадан, меҳнатга ҳақ тўлаш учун ажратиладиган маблағларнинг ўсишидан ажратмалардан холи этишга қарор қилинди.

Район ва шаҳар саноат комбинатларига маҳаллий аҳолининг халқ истеъмоли молларига бўлган эҳтиёжини энг кўп даражада қондириш учун қуйидагиларга:

вақтинчалик, икки йиллик муддат билан прейскурант нархлари ва норматив-техника ҳужжатлари бўлмаган янги маҳсулот турларини сотишга, бозордаги ва бозордан ташқаридаги истеъмолчиларга улар билан келишиб олинган намуналар ва шартномавий нархларда бу молларни ишлаб чиқаришга; уларнинг нархи шундай молларнинг прейскурант нархлари даражасидан 30 фоиздан ошмаслик керак. (СССР Министрлар Совети 1990 йил 5 февраль қарорининг 2 ва 3-иловасида баён этилган товарлар рўйхатидан ташқари;

аҳолидан сотиб олинган хом ашё ва материаллардан озиқ-овқат ҳамда ноозиқ овқат моллари ишлаб чиқаришда, шунингдек аҳолига хизмат кўрсатишда матлубот кооперацияси системаси корхоналари ҳамда ташкилотлари учун белгиланган нархлар ва уларни расмийлаштириш тартибини қўлланишга;

корхоналар жойлашган ерларда аҳолининг шахсий ёрдамчи хўжаликларидан ва боғдорчилик-узумчилик ширкатларидан қишлоқ хўжалик маҳсулотларини сотиб олиш, сўнгра қайта ишлаш ва республика истеъмолчиларига маҳсулотларни сотишга рухсат берилди.

Қарорда республика Давлат план комитети, Моддий-техника таъминоти давлат комитети, «Узглавлегснабсбыт» ва Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалик давлат кооператив комитетига 1991 йилдан бошлаб уларнинг ўзлари тақсимлаётган номенклатурага биноан Ўзбекистон ССР Маҳаллий саноат министрлигининг талабномаларига кўра район ва шаҳар саноат комбинатлари учун ускуналар, хом ашё, материаллар, шунингдек халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқаришни кўпайтириш учун ишлаб чиқариш чиқиндилари ва иккиламчи ресурсларни ажратишга алоҳида устунлик бериш, Маҳаллий саноат министрлигига эса 1990 йилнинг биринчи ярмида Тошкент экспериментал тажриба-механика заводида технология ускуналарини механизациялаш воситаларини ва хизмат муддатини ўтаб бўлган, тикувчилик, йўрмадўзлик ҳамда бошқа машиналарни тиклайдиган ихтисослашган станоксозлик (Тошкент экспериментал тажриба-механика заводи) цехини ташкил этиш топширилди.

Ўзбекистон ССР Енгил саноат министрлиги, Маҳаллий саноат министрлиги, Аҳолига маиший хизмат кўрсатиш министрлиги, Қишлоқ хўжалик давлат-кооператив комитети, Тошкентдаги «Узбекмебель» ишлаб чиқариш бирлашмаси, иттифоқ қарамоғидаги бирлашмалар ва корхоналар техникавий жиҳатдан қайта жиҳозланиши натижасида бўшатиб олинадиган ускуналар ва механизмларни эҳтиёж бўлса, район ва шаҳар саноат комбинатларига, тикланиши ва ремонт қилиниши керак бўлган тикувчилик, трикотаж ва йўрмадўзлик ускуналарини Тошкент экспериментал тажриба-механика заводига беришлари хусусида қарор қабул қилинди. Тошкент экспериментал-тажриба механика заводи ўзи тиклаган ва ремонт қилган тикувчилик, трикотаж ва йўрмадўзлик ускуналарини республика Маҳаллий саноат министрлигининг тақсимоти бўйича саноат комбинатларига етказиб беради.

Республика министрликлари ва идораларига Ўзбекистон ССР Маҳаллий саноати министрлиги билан бирга норентабел цехлар ва филиалларни улар негизида район ва шаҳар саноат комбинатларини ташкил этиш учун, «Машхлопок» давлат ишлаб чиқариш бирлашмасига эса, бўшатиб олинадиган темирчилик-пресслаш ва металл қирқадиган ускуналарни топшириш, шунингдек бевосита шартномалар асосида уларга прицепли тракторлар етказиб бериш, уларнинг талабномаларига кўра механизация ва автоматлаштириш воситаларини тайёрлаб бериш тавсия этилди.

«Узбектекстильмаш» Енгил саноат министрлиги билан келишган ҳолда ташкил этилаётган район ва шаҳар саноат комбинатлари ишлаб чиқаришлари, меҳнатни ташкил этишнинг касаначилик шаклларини кенгайтириш учун механизациялашган чархлар ва бошқа тўқимачилик ускуналари тайёрлашни йўлга қўйиш тўғрисидаги масалани кўриб чиқишига қарор қилинди. Ҳукумат қарори билан Қорақалпоғистон АССР Министрлар Советига, область ижроия комитетларига:

1990 йилдан бошлаб ҳар йили Ўзбекистон ССР Маҳаллий саноат министрлигининг талабномаларига мувофиқ касаначилик шароитида ишлаш хоҳишини билдирган район ва шаҳар саноат комбинатлари ходимлари учун тикувчилик, тўқувчилик ва бошқа машиналарнинг 50 фоизга қадарини бозор фондларидан нақд пулга сотиш учун ажратиш;

1990—1991 йилларда маҳаллий бюджет маблағлари ҳисобидан район ва шаҳар саноат комбинатларини ташкил этиш учун ишлаб чиқариш майдонларини текинга бериш, зарур бўлган тақдирда эса, Маҳаллий саноат министрлиги билан бирга қурилиш тўғрисидаги масалани ҳал этиш;

район ва шаҳар саноат комбинатлари ҳамда маҳаллий саноат корхоналарининг филиалларига саноат ва озиқ-овқат молларидан савдо ташкилотларининг буюртмаларига биноан халқ истеъмоли моллари ишлаб чиқариш учун саноат ва озиқ-овқат моллари бозор фондларининг ўн фоизга қадарини бериш топширилди.

Район ва шаҳар саноат комбинатлари ишчи ҳамда хизматчиларини озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминлашни яхшилаш мақсадида ёрдамчи хўжаликлар, иссиқхоналар ва шу кабилар учун ер ажратиб берилсин.

Область корхоналарида давлат буюртмаси (плани)дан ташқари ишлаб чиқарилган хом ашё ва материалларни белгиланган тартибда тегишли район ва шаҳар саноат комбинатларига халқ истеъмоли моллари ва бошқа саноат маҳсулотлари ишлаб чиқариш учун биринчи навбатда беришга рухсат этилди.

Ўзбекистон ССР Давлат план комитетига 1990—1992 йилларда Маҳаллий саноат министрлигига район ва шаҳар саноат комбинатларининг тегишли корхоналари ҳамда цехлари қурилишига қўшимча капитал маблағ ажратиш, Ўзбекистон ССР Қурилиш министрлиги, Сув хўжалиги давлат комитети ва «Узагрострой» бирлашмасига эса 1990—1992 йилларда Ўзбекистон ССР Маҳаллий саноат министрлигига пудрат ишлари учун ажратилган лимит ҳисобидан унинг йиллик планларида кўзда тутилган муддатда район ва шаҳар саноат камбинатлари объектларини қуриш ва уларни фойдаланишга топширишни таъминлаш вазифаси юклатилди. Республиканинг маблағ билан таъминловчи банкларига 1990 йилда ва XIII беш йилликда истисно тариқасида район ва шаҳар саноат комбинатлари бинолари ҳамда иншоотларини иш чизмалари ва алоҳида ишлар учун тузилган сметаларга биноан қуриш ва ремонт қилишни, лойиҳа тасдиқлангунча турли ишларни амалга оширишни пул билан таъминлашга рухсат этилди.

Ушбу қарор билан Ўзбекистон ССР Маҳаллий саноат министрлигининг район ва шаҳар комбинатлари тўғрисидаги Низоми тасдиқланди.

Шу кунларда Сурхон яйловлари ўзгача манзара касб этган. Чўпон-чўлиқларнинг қўли-қўлига тегмайди. Қумқўрғон районидаги Гагарин номли давлат наслчилик хўжалигида 53.165 бош совлиқ парвариш қилинмоқда. Жорий йилда уларнинг ҳар юз бошидан 102 тадан соғлом қўзи олиш кўзда тутилаяпти. Қўйчивонлар тўл мавсумини муваффақиятли ўтказиш, отарга отар қўшиш йўлида тиним билмаётирлар. Хўжаликда етиштирилган сержило қоракўл терилар халқаро кўргазмаларда намойиш этилиб, муносиб тақдирланган.

СУРАТЛАРДА: 1. Бош зоотехник, қишлоқ хўжалиги фанлари номзоди Ҳ. Қорабоев. 2. Қоракўл тери намуналари. 3. Қўй-қўзилар яйловда. 4. Илғор чўпон А. Пардаев.

Б. АЛИМОВ олган суратлар.

ОНА-ВАТАН БЎЙЛАБ

МОСКВА. ВЦСПС Президиуми 21 апрель куни В. И. Ленин таваллудининг 120 йиллигига бағишланган Коммунистик шанбалик ўтказишни ва ишлаб топилган маблағларни касаба союз комитетларининг ҳисобига ўтказишни таклиф этган меҳнат коллективларининг ташаббусини қўллаб-қувватлади.

* * *

НОВГОРОД. Россия шимоли-ғарби ва маркази журналистлар ташкилотлари вакилларининг регионлараро кенгаши РСФСР журналистлар уюшмасининг таъсис съездига тайёргарликка бағишланган. Кенгаш 4 апрель куни қадимий рус шаҳрида очилди.

* * *

МУКАЧЕВО (Карпатортн областн). СССР халқ депутати, академик Е. П. Велихов бошчилигидаги ҳукумат комиссияси Карпатортидаги Пестрялово қишлоғида радиолокация станциясини қуришни давом эттириш мақсадга мувофиқ эмас, деган хулосага келди. Бу иншоот халқ хўжалигида фойдаланиш учун топширилади.

* * *

ГЎКЧАЙ (Озарбайжон ССР). Республикада тутзорлар барпо этиш ниҳоясига етказилди. Пилла қурти учун мустаҳкам озуқа базаси яратиш мақсадида деҳқончиликка яроқсиз ерларда, йўллар ва дарё, ариқ ёқаларида, пахтазорларнинг эгатларида бир миллион тупга яқин тут кўчати ўтқазилди.

* * *

ИЗМАИЛ (Одесса области). Измаил портига Болгариянинг «София» теплоходи келиб тўхтади. Теплоходда Дунай соҳили мамлакатлари бўйлаб саёҳатга чиққан дастлабки халқаро ёшлар экологик сафарининг 200 дан ортиқ қатнашчиси бор. Ушбу экология ҳаракатининг натижалари Венада ўтказиладиган кенгашда муҳокама қилинади. Унинг натижалари асосида Дунай бўйи давлатлари парламентларига мурожаатнома қабул қилиш режалаштирилмоқда. Ўшанда Дунайни соғломлаштиришга маблағ йиғишнинг халқаро жамғарма рақами ҳам маълум бўлади.

* * *

ХАБАРОВСК. Ўлка марказида ўз ишини туғаллаган халқаро симпозиумда Берииг денгизида балиқ овлаш муаммолари муҳокама қилинди. Унда олимлар ва Канада, Хитой, АҚШ, Польша, Жанубий Корея, Япония, шунингдек Совет Иттифоқидаги балиқ саноати тармоқларининг вакиллари иштирок этдилар. Тўпланганларни айниқса овланадиган асосий балиқ — минтай запасларининг аҳволи ташвишлантирмоқда.

* * *

ОЛМАОТА. Қозоғистон ССР Министрлар Советининг қарорига биноан республика соғлиқни сақлаш министрининг собиқ тўртинчи бошқармасига қарашли, йирик касалхона комплекси она ва бола саломатлигини муҳофаза қилиш республика марказига берилди.

* * *

ЕРЕВАН. Арманистон пойтахти марказида «Меҳр-мурувват» республика жамиятининг куч-ғайрати ва маблағи билан бунёд этилган дорихона очилди. Вайронгарчилик келтирган зилзиладан кейин республиканинг турли жамоат ташкилотлари номига жуда кўп миқдорда хилма-хил дори-дармонлар келди, бу ерга ҳозир ҳам дорилар келиб турибди. Бу ерда биринчи навбатда ногиронларга, қарияларга ва зилзиладан жабрланган одамларга, оғир беморларга ёрдам бериляпти. Чунончи, барча дорилар, шу жумладан энг қимматбаҳо дори-дармонлар ҳам бепул бериляпти.

* * *

КИЕВ. Электрон энциклопедия Украинадаги шаҳарсозлик ва меъморчиликка тааллуқли ҳар қандай саволга жавоб беради. Бундай энциклопедия меъморчилик ва шаҳарсозлик назарияси Бутуниттифоқ илмий-тадқиқот институтининг Киевдаги филиалида яратилмоқда. Унга асос бўлиб хизмат қилувчи эксперт системалар меъморларга кўпгина амалий вазиятларда ёрдам беради. Ҳозир меъморчилик бўлимининг маълумотлар банки тузиляпти, унга қадимий ёдгорликлар ва замонавий иншоотлар тўғрисидаги батафсил маълумотлар киритилади.

(ТАСС).

Буюк Ғалабанинг 45 йиллигига

АРДОҚЛИ ОТАХОН

Чорраҳа яқинида душманнинг ўт очиш нуқтаси совет жангчиларининг олға интилишига имкон бермай қўйди. Немисларга қақшатқич зарба бериб, олдинга ҳаракат қилаётган қўшинларимиз тўхташди. Майдоннинг текислиги вазиятни янада мураккаблаштирарди. Командирлар чора излашар, аскарлар эса йўл-йўриқ кутишарди. Кўп ўтмай 6 нафар жангчига жанговар топшириқ юклатилди. Улар ўқ отилаётган томонга эмаклаб кетишди. Анча яқинлашгач, чуқурликка ўрнашиб олдилар. Гранатомётчи Смирнов қуролини ўқлади. Аниқ мўлжаллаб отилган ўқ нишонга тегди. Айни вақтда қолганлар ҳам граната улоқтиришди. Душман пулемётининг овози ўчди. Лекин бу орада Смирнов ҳалок бўлди, бошқалар эса яраланишди. Қўшинларимиз олға юриши учун йўл очилди.

Ўт очиш нуқтасини яксон қилишда кўрсатган мардлиги учун Смирнов (ўлимидан сўнг) «Қизил Юлдуз» ордени, катта сержант Раҳматжон Фахриддинов «Жасурлиги учун» медали билан мукофотланишди. Бу 1943 йил июнида Смоленск йўналишидаги жангларнинг бирида содир бўлганди.

Уруш давомида Раҳматжон Фахриддинов бундай воқеаларга кўп марта дуч келган. У Наманган областининг Поп районидаги Чодак қишлоғида ўсиб-улғайди. 1941 йил декабрида ҳарбий хизматга чақирилди. Самарқанддаги кичик командирлар тайёрлаш уч ойлик курсида ўқиди. 1942 йил апрелида фронтга кетди. Ғарбий фронтнинг 78-дивизиясига қарашли 453-ўқчи полки миномётчилар ротасида бўлинма командири бўлди, Москва атрофидаги шаҳарларни озод қилишда қатнашди. Клин, Калинин, Конаково шаҳарлари, Торонец станцияси учун бўлган олишувларда мардлик кўрсатди. Уларнинг полки Ржевск шаҳри, Ханино посёлкаси, Волга бўйидаги жангларда фашистларга қақшатқич зарба берди. Август ойида Раҳматжон ака яраланиб, госпиталга тушди.

Соғайиб чиққач, ноябрь охирида Калинин фронти қўшинлари сафида Великий Луки шаҳрини босқинчилардан тозалашда қатнашди. Жангларнинг бирида у яна оғир яраланди. Лекин шифокорларнинг фидойиликлари туфайли омон қолиб, сафга кирди.

Р. Фахриддинов кейинроқ Ғарбий фронтнинг 117-санитария инструкторлари тайёрлаш уч ойлик курсида таълим олди. Сўнгра 3-Белоруссия фронтидаги 5-армия 157-дивизиянинг 384-ўқчи полкига қарашли 1-батальонда медицина старшинаси бўлиб хизмат қилди. Август ойи охирларида қўшинларимиз Неман дарёси қирғоқларини эгаллашди. Ана шу жасорат учун 157-дивизияга Неман номи берилди. Жангчи Р. Фахриддинов шу жойда кўплаб ярадор жангчиларимизни қайиқда дарёдан соғ-омон олиб ўтди, уларга дастлабки тиббий ёрдам кўрсатди. Эвазига «Қизил Юлдуз» ордени билан тақдирланди. У Каунас, Волковишкис шаҳарлари, Шетуна дарёсини олишда қатнашди. Октябрнинг биринчи ярмида жанглар Шарқий Пруссия ҳудудига кўчди. Шунинг арафасида Р. Фахриддинов КПСС сафига қабул қилинди.

Немис-фашистлар билан олишув ғолибона тугагач, 1945 йил июнида 263 нафар кичик командирлар қатори Р. Фахриддинов ҳам Узоқ Шарқ фронтига жўнатилди. Мелесков қўмондонлигидаги қўшинларимиз, хусусан икки марта Совет Иттифоқи Қаҳрамони генерал Крилов армияси жангчилари япон босқинчиларига қаттиқ зарба бериб, душманни мағлубиятга учратишди.

Икки уруш қатнашчиси Раҳматжон Фахриддинов 1945 йил ноябрида она қишлоғи Чодакка қайтди. Дастлаб мактабда ҳарбий таълим ва рус тили ўқитувчиси бўлиб ишлади. Кейин савдо соҳасида хизмат қилди. Лекин қаерда, қайси вазифада бўлмасин ҳалолликка, ростгўйликка интилди, бошқаларни ҳам шунга ундади.

У ҳозир 68 ёшда, қарилик гаштини сураяпти. Жамоат ишларида фаол: Поп район ва шаҳар уруш ҳамда меҳнат ветеранлари кенгашларининг, Поп шаҳар Ҳамза номли маҳалла комитетининг аъзоси. Вақти-вақти билан меҳнат коллективлари, ўқув муассасаларида бўлиб, ёшларга хотираларидан сўзлаб беради, уларни Ватанни севишга, ўқиш ва меҳнатда ҳамиша олдинда бўлишга, яхшиликка, эзгуликка даъват этади.

Отахоннинг 4 нафар фарзанди бор, ҳаммаси олий маълумотли, халқ хўжалигининг турли соҳаларида меҳнат қилишаяпти. Тўққиз невараси атрофида доимо парвона. Улар бобо ҳикояларини қизиқарли эртак каби тинглашади.

Ш. ИНОМОВ,
Тошкент Олий партия мактаби тингловчиси.

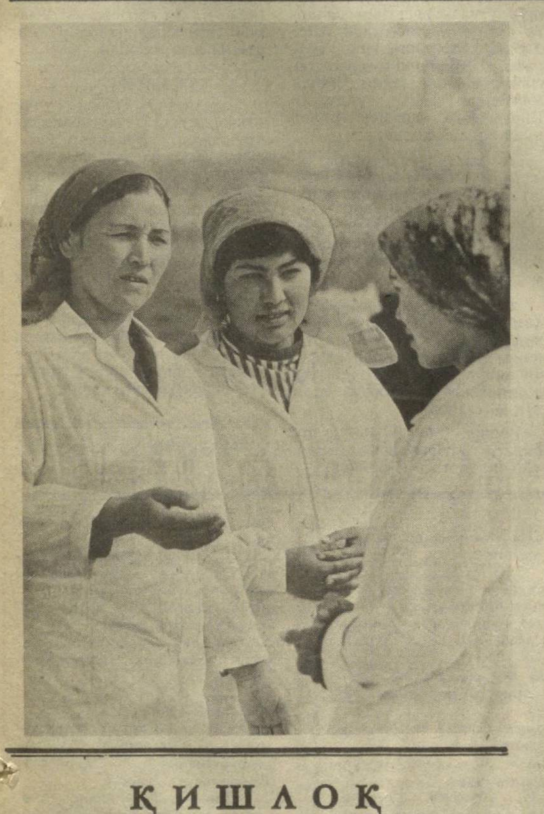

ФАРҒОНА ОБЛАСТИ. Киров районидаги «Октябрь 40 йиллиги» колхозида говмишлар қатъий рацион асосида боқилаётганлиги туфайли маҳсулот етиштириш кўпаймоқда. Хўжалик чорвадорлари ўртасида мусобақа ҳаракати кенг йўлга қўйилган. Тажрибали сигирсоғар Робияхон Олтмишева сидқидилдан меҳнат қилиб, белгилланган топшириқларни ошиғи билан адо этаяпти. У ҳамкасбларидан ёрдамини, қимматли маслаҳатларини аямайди.

СУРАТДА: Р. Олтмишева (чапдан биринчи) ёш сигирсоғарлар Н. Ҳидирова ҳамда О. Аҳмедова билан.

Ш. АЛИМОВ олган сурат.

(ЎзТАГ).

ЎЛКАШУНОСЛАР АНЖУМАНИ

Кўп йиллардан бери республиканинг барча областларида табиатни муҳофаза қилиш жамиятлари ишлаб турибди. Улар ҳузурида туризм ва ўлкашунослик бўйича секциялар, мактабларда эса ёш ўлкашунослар ва туристлар тўгараклари ташкил этилган. География ва биология ўқитувчилари пионерлар ўртасида жонажон ўлкани ўрганиш юзасидан катта ишлар қилмоқдалар. Лекин буларнинг ҳаммаси ҳозирга қадар бир ерга жам этилмаган эди.

Совет маданият фондининг Ўзбекистон бўлими буни ҳисобга олиб, 1990 йил май ойида республика ўлкашунослар жамиятини ташкил этиш тўғрисида қарор қабул қилди. Унинг таркибига фақат табиий фанлар бўйича таниқли олимларгина эмас, балки мактабларнинг ўқитувчилари, пионерлар, жонажон ўлка тарихи ва табиатни ўрганиш билан шуғулланаётган муассасаларнинг вакиллари кирадилар.

Тошкент шаҳрида бўлиб ўтган биринчи таъсис анжуманида ўлкашунослар жамиятини ташкил этиш масаласи кўриб чиқилди. Унда Ўзбекистоннинг барча областлари вакиллари, қўшни республикалардан, Москва, Ленинград ва бошқа шаҳарлардан келган меҳмонлар қатнашдилар. Совет маданият фондининг Ўзбекистон бўлими ҳузуридаги ўлкашунослик маркази фаол ишлади. У анжуманни ўтказиш бўйича ташкилий комитет вазифасини ҳам бажарди.

Навбатдаги йиғилишда география-экология, тарих-этнография, библиография, археология, музей-кўргазма, нашриёт-методика секцияларини ташкил этишга қарор қилинди. 1990—1995 йилларда «Ўзбекистон ўлкашунослиги — тарих, ишлар аҳволи, вазифалар ва тараққиёт истиқболлари» мавзуида қизиқарли программа давом эттирилади.

«Буюк ипак йўли — мулоқот йўли» программасида ўлкашунослар ўртасида Ўрта Осиё ерларидан ўтган савдо йўллари тўғрисидаги илмий ишларни ўрганиш ва тарғиб этиш, ҳар бир область учун хариталар тайёрлаш, карвонсаройлар, сардобалар, довонларни излаб топиш, шу мақсадда сафарлар уюштириш режалаштирилмоқда.

Турли даврларда Ўрта Осиё ерларини кезган сайёҳлар, савдогарлар, олимларнинг ёзувлари, кундаликлари, илмий ишларини ўрганиш мўлжалланмоқда. Айни чоғда «Биринчи сайёҳлар юрган йўллар бўйлаб» рубрикаси остида энг яхши материалларни аниқлаш юзасидан республика конкурсини ўтказиш кўзда тутилмоқда.

«Ер тили» программасида Ўрта Осиё, биринчи навбатда Ўзбекистон топономикаси бўйича адабиётлар тўла тўпламини тузиш, шаҳарлар аҳоли пунктларининг географик номларини таҳлил этиш, халқ эпоси ва афсоналарини ёзиб олган ҳолда топонимларни тўплаш, уларни рўйхатга олиш ва луғатлар тузиш, оммабоп китоблар нашр этиш мўлжалланаяпти.

Яна бир программа «Қаҳрамонлар ватани» деб номланади. У қатор масалаларни ўз ичига олади, яъни Совет Иттифоқи Қаҳрамонлари туғилиб ўсган, ўқиган, ишлаган ва хизмат жойлари аниқланади. Улуғ Ғалабанинг 45 йиллиги шарафига «Днепр қаҳрамонлари» туристик-ўлкашунослик тадбирини ўтказиш режалаштирилмоқда. Унда ана шу дарёдан ўтишда Совет Иттифоқи Қаҳрамони унвонига сазовор бўлган ҳамюртларимиз тўғрисидаги маълумотлар тўпланади. Энг яхши материалларни аниқлаш бўйича ўтказилган конкурс ғолиблари Киевдан Херсонга қадар Днепр бўйлаб велопойгада қатнашадилар.

«Тиббий ва маданий мерос» программасида ҳам кўп ишлар амалга оширилади. Табиатни муҳофаза қилиш жамияти билан ҳамкорликда жонсиз табиатнинг ноёб жойлари (шалолалар, унгурлар, булоқлар) рўйхати ўлкашунослар ўртасида кенг тарқатилади, бундай объектларни аниқлаш ва тавсиялар ишлаб чиқиш, уларга «Жонсиз табиат ёдгорликлари» мақомини бериш юзасидан муҳим ишлар бажарилади.

«Табиатнинг муқаддас жойлари» бўлими бўйича топиниш жойлари (юксак чўққилар, умрбоқий дарахтлар, ҳарсангтошлар ва ҳоказо)ни рўйхатга ва суратга олиш бўйича ишлар қилинади, улар тўғрисидаги афсоналар ва адабий маълумотлар ёзиб олинади.

«Ердаги излар» программасида қадимги замонлардан бошлаб ҳозирги кунларгача инсон фаолияти изларини қидириш ва рўйхатга олиш кўзда тутилади.

«Соф сув» бўлимида чашмалар, майда кўл ва дарёлар ҳисобга олинади. Районлар жамоатчилиги кучи билан оқар сувларнинг чорвачилик, саноат чиқиндиларидан ифлосланишини аниқлаш кўзда тутилади.

Б. БАҲРИДДИНОВ,
Ўзбекистон ССР Фанлар академиясининг «Атроф муҳитини муҳофаза қилиш» лабораторияси мудири, география фанлари номзоди.

Э. ЧЕМБАРИСОВ,
катта илмий ходим, география фанлари номзоди.

ҚИШЛОҚ ҚУРИЛИШЛАРИ УЧУН

Жалолқудуқдаги «Ғалабанинг 30 йиллиги» колхозининг ёғочсозлик цехи эшиклар ва дераза ромларини ишлаб чиқара бошлади. Бу маҳсулотлар хўжаликка ва якка тартибда иморат солувчиларга кооператив, ҳатто давлат нархига қараганда анча арзонга тушаяпти. Гап шундаки, ёғоч-тахта Узоқ Шарқдан келтирилмоқда. У ерда хўжалик меҳнаткашлари дарахт кесишда шартнома асосида ишлашаяпти.

— Бу — катта ишнинг бошланиши, холос, — дейди колхоз раиси Абдуваҳоб Асранов. — Қишлоқ аҳлига иморат қуриш учун ихтисослаштирилган қурилиш участкаси ташкил этдик. Унинг ишчилари буюртмачиларга якка лойиҳа асосида уй қуриб топширишмоқда. Қурилиш материаллари олиш учун турли корхоналар билан янги узилган ва консерва қилинган мевалар ва сабзавот етказиб бериш тўғрисида шартномалар тузаяпмиз.

(ЎзТАГ).

Отажон Ҳошим таваллудининг 85 йиллигига

ЭНДИ ГУЛГА КИРГАНДА...

Муборак номлари маданиятимиз тарихидан юлиб олинган атоқли алломалар, уларнинг барҳаёт мерослари халққа қайтариб берилаётган шу кунларда жумҳуриятимизнинг адабий ва илмий жамоатчилиги атоқли адабиётшунос олим ва жамоат арбоби Отажон Ҳошим таваллудининг 85 йиллигини нишонламоқда. Афсуски, бу ном Чўлпон ва Фитрат сингари заршунос халқимиз орасида машҳур эмас. Аммо 20 ва 30-йиллардаги адабий ҳаётдан хабардор кишилар унинг ўзбек адабиётшунослиги тарихида ўчмас из қолдирганини, халқимиз маданияти тараққиётига сезиларли таъсир ўтказганини яхши биладилар. Инқилобдан кейинги маданиятимиз ва илм-фанимиз бешигини тебратган, аммо сталинча зулм қурбони бўлган кишилар эса халқ хотирасида яшайди.

Отажон Ҳошим 1905 йилда Тошкентда деҳқон оиласида дунёга келди. 9—10 ёшларида отадан етим қолиб, бувисининг қўлида тарбияланди. Дастлаб эскича, сўнг рус-тузем мактабида бошланғич маълумот олди, инқилобдан кейин эса янги очилган ўзбек билим юртида таҳсилини давом эттирди.

У 1921 йили Москвага бориб, ишчилар факультетига ўқишга кирди. 1924 йили уни тамомлаб, Москва давлат дорилфунунининг ижтимоий фанлар факультетида билим ола бошлади. Орадан бир йил ўтгач, жумҳурият раҳбарларининг тавсияси билан Москвада янги ташкил этилган Қизил профессорлар институтига ўқишга ўтказилди. 1927 йилда у Ўзбекистонга чақирилиб, жумҳурият халқ маориф комиссарлиги қошидаги давлат илмий кенгашига раис этиб тайинланди.

1928 йилда Самарқандда олий педагогика академиясининг ташкил этилишида Отажон Ҳошим ўзининг катта ташкилотчилик қобилиятини намойиш этди. У Москва, Боку, Свердловск, Тошкент, Бухоро сингари илмий марказлардаги таниқли педагогларни таклиф этиб, педакадемияда юқори малакали ўқитувчилар жамоасини яратди. Бу олий ўқув юртида таҳсил кўрган талабалар кейинчалик ўзбек фани ва маданиятининг атоқли арбоблари бўлиб етишдилар. Отажон Ҳошим айни пайтда Самарқандда Ўзбекистон ёзувчиларининг дастлабки адабий ташкилоти бўлган «Қизил қалам»нинг бошлиғи сифатида бу ҳаракатга ҳам раҳбарлик қила бошлади.

Узоқни кўра билувчи, келажакни пухта билим билан кутиб олиш зарурлигини тушунган Отажон Ҳошим 1929 йили Москвага бориб Қизил профессорлар институтини тугатгач, Ленинграддаги Шарқшунослик институтининг аспирантурасида академик А. Н. Самойлович раҳбарлиги остида илмий ишлар билан шуғулланди. У атоқли рус шарқшуносларининг эътиборини қозонгани сабабли шу институтнинг илмий котиби вазифасини ҳам бажара бошлади.

Ўша йиллари Ленинградга таҳсил олиш учун борган таниқли тожик олими Зариф Ражабовнинг «Илм-фан йўлидан» номли хотиралар китобида қуйидаги сўзларни ўқиймиз: «Мен 1933 йил феврали аёзли кунларининг бирида Ленинградга бордим. Ўша кезларда СССР Фанлар академияси Шарқшунослик институтининг директори академик С. Ф. Ольденбург бўлиб, у айни пайтда академия Тожикистон базасининг раиси ҳам эди. Мен Шарқшунослик институтида авваламбор институт илмий котиби вазифасини адо этувчи О. Ҳошимовнинг олдига кирдим. У Ўзбекистоннинг адабий танқидчиси, файласуфи ва жамоат арбоби сифатида танилган бўлиб, аспирантурани тугатганидан сўнг илмий котиб вазифасини вақтинча ўтаётган эди.

О. Ҳошимов ҳужжатларимни қабул қилгач, С. Ф. Ольденбург билан суҳбатлашишни маслаҳат берди. Эртасига мен О. Ҳошимов билан бирга Васильев оролидаги Еттинчи линияда жойлашган С. Ф. Ольденбургнинг уйига бордим... Суҳбат сўнгида у. О. Ҳошимовга мурожаат этиб деди:

— Бу навқирон йигитни аспирантурага олса бўлади. Албатта, у ҳали ўз устида кўп ишлаши керак...».

Бу кичик хотиранинг ўзиданоқ Отажон Ҳошимнинг С. Ф. Ольденбург олдида қанчалик ҳурмат ва ишончга сазовор эканини ҳам, унинг З. Ражабов сингари Ўрта Осиёдан борган ёшларга нисбатан меҳр ва эътибор кўрсатганини ҳам билиш мумкин.

Отажон Ҳошим 1934 йилда номзодлик диссертациясини ҳимоя қилиш арафасида яна Ўзбекистонга чақириб олинди. Бу сафар унга Ўзбекистон Фанлар комитетига раислик қилиш масъулияти юкланди. Шу йилнинг ўзидаёқ Фанлар комитети қошида Тил ва адабиёт илмий-тадқиқот институти ташкил этилди ва ёш олим бу ҳар иккала илмий даргоҳни бошқарди. Отажон Ҳошим шу вақтгача стихияли тарзда шаклланаётган ўзбек адабиётшунослиги, тилшунослиги ва фольклоршунослигининг энди мустақил фан сифатида расмийлашуви, муайян илмий муаммоларни ҳал этишга киришуви ва амалий натижалар беришида муҳим роль ўйнади. Шунинг учун ҳам у ҳақли равишда Ўзбекистондаги ижтимоий фанларнинг отаси сифатида эътироф этиб келинади.

Отажон Ҳошимнинг илмий-ташкилотчилик фаолияти қизғин тус олган йиллар социализм пойдеворини қуриш даврига тўғри келди. Ўша пайтдаги ҳукмрон мафкура адабий меросга нисбатан ҳам, ижоди инқилоб арафаларида шаклланган ёзувчиларга нисбатан ҳам нотўғри муносабатда бўлишни тақозо этди. Бундай йўналишдаги хатолар Отажон Ҳошимнинг адабий-илмий фаолиятини ҳам четлаб ўтмади. Аммо бунга қарамай, унинг адабий-танқидий асарларида ҳали ҳам ўз қийматини йўқотмаган жиҳатлар оз эмас. У ўзбек совет адабиётида ғоявийлик учун курашди, ёзувчи ижоди пролетариат иши учун, халқ иши учун хизмат этиши лозим, деган ақидага қатъий амал қилди. Айрим мунаққидлардан фарқли ўлароқ ёзувчи ҳаётни социалистик тараққиётда кўрсатиши лозим, деган фикрдан узоқ эди.

Ўша йиллари яшаган ўзбек зиёлилари олдида турган муҳим муаммолардан бири ўзбек тилининг кейинги тараққиёти масалалари билан боғлиқ бўлди. Отажон Ҳошим тил ҳар қандай маданиятнинг очқичи эканлигини сезгани ҳолда ўзбек адабий тилини тараққий эттириш масалаларига катта эътибор берди. У 1930 йилда ўзбек тилининг луғат таркиби, демак, унинг бойлиги масаласини ўрганиш ниятида «Қизил Ўзбекистон» газетасининг тўрт сонини лисоний нуқтаи назардан ўрганди. Маълум бўлишича, газетанинг шу тўрт сонида 2317 та сўз қўлланилган бўлиб, шулардан 950 таси (ёки 41,9 фоизи) ўзбекча, 580 таси (ёки 25,7 фоизи) арабча, 200 таси (8,6 фоизи) форсча ва 460 таси (19.57 фоизи) совет-байналмилал сўзларидан иборат экан. Олим бундай далилларга таянган ҳолда ўзбек тилининг тараққиёт шамойилларини белгиламоқчи бўлди. Унинг кейинги ривожига таъсир кўрсатиш ниятида институтда луғатчилик ишларини йўлга қўйишга уринди. О. Ҳошим ташаббуси билан Н. Саидов ва А. Аюповнинг «Русча-ўзбекча луғати», Элбекнинг «Омонимлар луғати», пахтачилик, боғдорчилик ва бошқа соҳалар бўйича атамалар луғати нашр этилди.

Отажон Ҳошим ўзбек халқини қардошлар адабиёти билан таништириш ва рус классиклари асарларини ўзбек тилига таржима қилишда ҳам жонбозлик кўрсатди. У ўзбек тили Пушкин сингари санъаткорларнинг асарларини таржима қилиш учун етарли имкониятга эга бўлган тиллардан бирига айланганлигини тушунди. Ойбек унинг маслаҳати билан «Евгений Онегин» шеърий романини ўгирганида муҳаррир сифатида бу таржиманинг юксак бадиий даражада бўлишига ўз ҳиссасини қўшди.

Афсуски, давр Отажон Ҳошимга ўз илмий ва ташкилотчилик истеъдодини тўла намойиш этиш имконини бермади. Ўзбек фани ва маданиятининг Отажон Ҳошим номи билан аталган боғи эндигина гулга кирганда, қонли давр қиличи уни каллаклаб ташлади. Аммо олимнинг 30-йиллар матбуотида сочилиб ётган талай асарлари, фан ташкилотчиси ва жаҳон адабиётининг тарғиботчиси сифатида қилган хизматлари унга узоқ йиллар халқимиз билан яшаш, фан ва маданиятимиз тарихида қолиш ҳуқуқини беради.

Наим КАРИМОВ,
филология фанлари номзоди.

ИҚТИСОДИЁТ ЖАБҲАСИДА

Мамлакатнинг асосий кўргазмасидаги «Меҳнатни муҳофаза қилиш-90» экспозициясида ҳаво таркибидаги карбонат ангидрид миқдорини ўлчайдиган «Палладий-МП1» асбоби намойиш этилмоқда. Уни «Химавтоматика» илмий-ишлаб чиқариш бирлашмаси конструкторлик бюросининг мутахассислари ишлаб чиққанлар. Ана шу ихчам асбоб ёрдамида атроф муҳитнинг ҳолатини жуда аниқ белгилаш мумкин.

* * *

Андижонлик тикувчилар билан «Росторгодежда» бирлашмасининг ходимлари маҳсулот катта туркумини етказиб бериш тўғрисида шартнома туздилар. Андижон халқ истеъмоли моллари фабрикасида тайёрланадиган кўрпалар Кемерово ва Оренбургда, Новосибирск ва Новокузнецкда жуда харидоргир ҳисобланади. Бу йил андижонликлар Россия шаҳарларига 2 миллион сўмлик маҳсулот жўнатадилар.

* * *

Қўқон чарм ишлаб чиқариш бирлашмаси Италия фирмалари билан фойдали шартнома тузди. Ускуналарнинг бир қисми — хом ашёга суюқлик билан ишлов бериладиган осма барабанлар — ҳозирнинг ўзидаёқ корхона цехларига келтирилди. Юқори сифатли хромли чарм тайёрланадиган техниканинг қолган қисми май ойида ўрнатилади.

* * *

Тошкентдаги 243-авиаремонт заводининг эски омборхоналари бутунлай ўзгариб кетди. Меҳнат коллективи кенгашининг қарорига биноан бу бинолар корхона маданият маркази учун берилди. «Авиа» кооперативи бинони тубдан реконструкция қилмоқда. Бу ерда 300 ўринли томоша зали, кафе, секциялар ва тўгараклар, машғулот ўтказадиган хоналар бўлади. Корхона ёшлари бу объектда шанбаликлар ўтказиб, кооператорларга катта ёрдам бераяпти.

(ЎзТАГ).

Яқинда Мулла Тўйчи Тошмуҳамедов номли Қашқадарё область музикали драма театри биносида Ўзбекистон ССР халқ рассоми Рўзи Чориевнинг «Замин ва одамлар» деб номланган шахсий кўргазмаси очилди. Унда муаллифнинг қишлоқ ҳаётидан чизган расмлари кенг ўрин олган.

СУРАТДА: Р. Чориев (ўртада) кўргазмага келган санъат ихлосмандларига ижодий режалари ҳақида сўзлаб бермоқда.

Ш. ШАРОПОВ олган сурат. (ЎзТАГ).

Спорт

ЧИМ ХОККЕЙИ

Эркаклар командалари ўртасидаги мамлакат биринчилигининг учинчи тур учрашувлари бўлиб ўтди. Олмаота гуруҳида иштирок этаётган Андижоннинг «Звезда» командаси бу сафар Свердловск армиячилари билан куч синашди. Вакилларимиз 5-минутдаёқ муваффақиятга эришдилар. Бунда М. Велиев ўзини кўрсатиб, рақиблар дарвозасини ишғол этди. Кейинчалик андижонликлар бир неча қулай имкониятларга эга бўлишларига қарамай, улардан фойдалана олишмади. Устига-устак свердловскликлар қарши ҳужумларда кетма-кет уч маротаба тўп киритишди. Учрашув охиригача М. Велиев ҳисобни қисқартиришга (2:3) эришди.

Разданнинг «Раздан» коллективи Самарқанд спартакчиларини 2:0 ҳисобида мағлубиятга учратди. Майдон эгалари — динамочилар эса Бокунинг «Азнефтехим» клубидан устун (4:1) келдилар.

ФУТБОЛ

Олий лигада тўрт учрашув ўтказилди. Дарвозаларга 4 та тўп киритилди. Шулардан 3 таси майдон эгалари. 1 таси меҳмонлар ҳисобига ёзилди. Икки ўйинда мезбонлар зафар қучдилар. Бир матчда меҳмонларнинг қўли баланд келди.

Бу йилги мавсумда ҳужумкор ўйин намойиш этаётган Москва армиячилари Волгоградда маҳаллий «Ротор» командасини 1:0 ҳисобида енгиб, пешқадамлик мавқеларини бой беришмади.

Москва динамочилари ҳам ўз мухлисларини хушнуд этдилар. Улар Донецкнинг «Шахтёр» коллективини қабул қилиб, рақиблар дарвозасига жавобсиз 2 та тўп йўллашди.

Бошқа икки учрашув қуйидаги натижаларни берди: «Металлист» (Харьков) — «Черноморец» (Одесса) — 1:0, «Динамо» (Минск) — «Арарат» (Ереван) — 0:0.

Ўйинлар жадвали

	Ў	Т	О
МАСК	7	14-6	11
«Динамо» М	7	8-4	10
«Днепр»	7	6-4	9
«Торпедо»	6	5-4	8
«Спартак»	6	11-9	7
«Черноморец»	7	6-7	6
«Динамо» К	6	6-4	6
«Помир»	7	7-7	6
«Шахтёр»	6	3-8	5
«Металлист»	6	2-3	5
«Арарат»	7	4-6	4
«Динамо» Мн	6	4-7	4
«Ротор»	6	3-10	3

ҚУРАШ

Фарғонада республика ўқувчилари спартакиадаси программасидаги классик кураш мусобақалари ниҳоясига етди. Унда айниқса пойтахт терма командаси аъзолари яхши қатнашдилар. Пировардида улардан олти нафари — Ю. Кольман (45 килограммгача) Р. Сундеев (56), П. Юсупов (60), М. Ўрмонов (64), А. Мусаев (69), Н. Моисеев (74) ҳурмат шоҳсупасининг юқори поғонасига кўтарилишди. Шунингдек, Д. Саидқосимов (42), В. Ли (56) ва А. Умаров (80) совриндорлар сафидан жой олишди.

ТЕННИС

Ўзбекистон кубоги учун ўтказилган мусобақалар якунланди. Эркаклар ўртасида касаба уюшмалари кўнгилли жисмоний тарбия ва спорт жамиятининг биринчи командаси зафар қучди. Иккинчи ўрин шу жамиятнинг иккинчи командасига тегди. «Меҳнат резервлари» вакиллари учинчи ўринни эгалладилар.

Хотин-қизлар ўртасида касаба уюшмалари кўнгилли жисмоний тарбия ва спорт жамиятининг иккинчи терма командаси ғолиб чиқди.

Муҳаррир ўринбосари Н. ЁҚУБОВ.

ҚИТОБ ЖАВОНИНГИЗГА

ГИЁВАНДЛИК—ИЛЛАТ

«Ўзбекистон» нашриётида чоп этилган «Гиёвандлик, жиноятчилик, жавобгарлик» номли илмий-оммабоп китобда долзарб мавзу — жаҳолат ва қабоҳат ўпқонига элтувчи ёвуз «касаллик»ка қарши кураш хусусида фикр юритилади.

Минг афсуслар бўлсинки, гиёвандлик мамлакатимиздаги сингари жумҳуриятимизда ҳам ўсиб бораётгани сезилаётир. Ҳуқуқни муҳофаза қилиш органлари ҳамда жамоат ташкилотлари томонидан унга қарши олиб борилаётган кураш эса лозим даражада фаол эмас. Гиёвандлик нафақат уни истеъмол қилган одам учун, балки жамиятга қарши жиноятдир. Негаки, у номукаммал инсон, ишчи бўлади. Энг аянчли томони шуки, гиёвандлар «дори» таъсиридан маст ҳолатда ёки уни истеъмол қилишга кучли хуморлик боис кўзлари қонга тўлиб турган кезлари жиноят содир этишади.

Четверчеков деган бир кимса қамоқдан чиққанидан сўнг Целих фамилияли аёл билан топишади ва унинг уйида бирга «дори» тайёрлашади, ундан истеъмол қилиб туришади. Пулга эга бўлиш ниятида К. исмли ҳайдовчига қароқчиларча ҳужум қилишади, маълум муддат ўтгач, вояга етмаган икки қизни ваҳшийларча ўлдиришади.

Китоб муаллифлари — Г. Аҳмедов ва М. Қодиров ўз ишларида гиёвандлик ортида содир бўлган воқеа-ҳодисалар тафсилотларини келтириш билан бирга унинг сабаб-шароитлари хусусида ҳам теран мушоҳада юритадилар, мудҳиш иллатнинг олдини олишга доир муайян тавсиялар берадилар. Бунинг учун муаллифлар Ўрта Осиё жумҳуриятлари судларида кўрилган жиноий ишлар, яъни наркотик моддаларни тайёрлаш, харид қилиш, сақлаш, ташиш, бирор жойга юбориш ёки ноқонуний йўллар билан сотиш, ўғирлаш, истеъмол қилиш учун махсус жойларга эга бўлиш, бошқаларни бу мудҳиш йўлга ундаш ёки гиёвандлик билан шуғулланиш, таъқиқланган экинларни экиш ва ўстириш учун жиноий жавобгарлик ҳамда жазолаш масалалари билан боғлиқ кўпдан-кўп ишларни ўрганиб чиққанлар.

Жиноий ва маъмурий қонунчиликни қўлланиш тажрибаси атрофлича таҳлил қилинган, бу борада йўл қўйилаётган муайян хато-нуқсонлар аниқланган ва уларга барҳам бериш учун илмий тавсиялар берилган.

Шунингдек, гиёвандликнинг ғаразли мақсадларда жиноят содир этиш билан узвий алоқаси ҳам яққол кўрсатилган. Бунга, жумладан, ўғирлик, тунаш, қароқчилик, қотиллик, номусга тегиш, безорилик ва кишилар қурбон бўладиган автоҳалокатлар киради. Наркотик моддаларнинг ноқонуний айланиб юриши кўпинча порахўрлик ва ўғирликлар билан алоқадор. Китоб муаллифларининг кузатишларича, гиёвандлик негизида қасддан жиноят содир қилиш 39,6 фоизни ташкил этади.

И. исмли шахс гиёвандлик йўлига киргач, хотини ва болаларини ташлаб кетади. Муайян вақт ўтганидан сўнг собиқ оиласи истиқомат қиладиган уйга келади. Бу ерда 6 яшар қизча бўлади. Гиёванд оғир тан жароҳати етказиб, ўз фарзандини ўлдириб қўяди. Бу ваҳшийлик унинг «дори» таъсиридан кучли карахтлиги пайтида содир этилади.

Муаллифлар тергов ва суд ишидаги қатор хато ва камчиликларни кўрсатиш баробарида қонунчиликнинг муайян қоидаларини таҳлил этган ҳолда гиёвандликка қарши курашни кучайтиришда тергов органлари ва судлар фаолиятини яхшилашга хизмат қилувчи илмий асосланган тавсиялар киритишадики, бу уларнинг эътиборга арзигулик ишга қўл урганларидан далолат.

Китобда гиёвандликнинг тарқалишига имкон туғдирувчи сабаб ва шароитларни бартараф этиш, шу билан бирга қонунчиликни мукаммаллаштириш юзасидан ҳам қатор қимматли тавсиялар берилган. Жумладан, муаллифлар катта миқдорда наркотик моддаларни ўғирлаганлик учун жазони кучайтиришни, уни истеъмол қилувчиларнинг даволаниши билан боғлиқ ишларни яхшилашни асосли бир тарзда таклиф этадилар.

Мазкур китоб ана шундай жиҳатлари билан нафақат ҳуқуқ-тартибот маҳкамалари ходимларида, балки кенг китобхонлар оммасида ҳам қизиқиш уйғотади. Зеро, инсон ва жамият учун ёвуз иллат — гиёвандликка қарши курашдан ҳеч бир киши четда қолмаслиги керак.

Ғ. АБДУМАЖИДОВ,
республикада хизмат кўрсатган фан арбоби, ҳуқуқшунослик фанлари доктори, профессор.

ШИНГИЛ ЛАВҲА

ҚЎНҒИРОҚ

Қоқ яйдоқ чўлда қўра, икки ўтов. Бирида Мусурмон бобо кампири билан, наригисида кенжаси Алиқул оиласи билан яшайди. Бу йил баҳорда ота етмиш ёшга тўлди. Ҳали бақувват. Тонгда ўзи бош бўлиб сурувни ёйдиради, хуфтонда қайтгач, набиралари билан етаклашиб боради-да, ҳол-аҳволини билади. Чарчаган совлиқларни, қўзиларни ажраттиради, бўлак озуқага тутади.

— Болам, — деди кунлардан бирида ота Алиқулга сурувни кўздан кечираётиб, — бу дейман серкангнинг ҳафсаласи камми, қўнғироқнинг овози паст, эшитилар-эшитилмас. Икки кундан буён шуни фаҳмлаб, айтаман деб кўнглимдан кечиргандим.

— Серкада айб йўқ. Айб ўзимизда. Қўнғироқнинг занг берадиган мис бўлакчаси тушиб қолибди. Мих қўйдик. Барибир ўзидай бўлмасакан. Магазиндан тополмадик, темирчилик йўқ. Борлари ҳам алмисоқдан қолган деб ясашмайди, — деди Алиқул.

— Ҳа, тўғри темирчилар ҳам баъзида керак. Қўнғироқни бир илож қилиб топ. Қўй қўнғироққа эргашади. Беҳудага серкани айблаб ўтирибман, мен бўлсам.

СУЯНЧИҚ

Сўнгги йиллар муолажа унинг тинка-мадорини қуритди. Адоғи кўринмасди. Оппоқ сочлари тўзғиб пешонасидаги тарам-тарам ажинлар устида ёпишиб қолганди. Ҳаёт умиди чўккан кўзларида акс этади. Илҳақ тикилади, набираси Ҳабибиллони қувватсиз панжалари билан силаб-сийпайди. Кулгичларини дармонсиз ўйнайди, патила сочларига ҳавас билан боқади. Кўз халқобида ёш милтиллайди. Атрофга разм солгач, ўтирганларга маъюс, дийдорнинг ғанимат онлари эканлигини сезаётгандек, қалбдан ҳис қилаётгандек назар ташлайди.

Кўнгил устуни — набирасига яна тикилади. Бола жажжи бармоқ ва тетапоя оёқларини бувисининг тиззалари орасида ўйнайди. Қоматини ярим тиклаб чинқиради. Ашироӣ момонинг нафаси тиқилди. Бир-икки ютинди. Суянчиқ набирасига сўнгги умид тўла нигоҳини қадади.

ГУРУНГ

Ушоққина икки кампир бир бўғотдаги мусичани кузатиб ўтиришибди. Тожихон ая кемтик тишларини яланиб, қудасига ҳавас билан тикилади.

— Бу дейман, саксондан икки кам мен бўлсам, сиз нечада, ҳай қуда!

— Мен сиздан ўн уч ойлик кичикман. Тишим ҳам ҳали бутун.

Баҳор ҳавоси ёқимли ҳид уфуради.

Жийда гулининг ҳиди бўлакча-да! Нимагадир ҳозирги ёшлар жийда экишмай қўйди. Ҳар ҳолда меваси ҳам ҳузур.

Меҳри холанинг хаёлини Нодиранинг оёқ товуши бўлди.

— Имтиҳонларинг қалай, болам!

Нодира жилмайди.

— Эркагинамдан ўргилай.— Кампир бу гапни ҳаяжондан айтганмикан, кўзлари ёшланиб ютиниб олди.

Нодира чой ҳозирлаб, хонтахтага дастурхон ёзди.

Саттор темирчининг кичик қизи — Гуласалнинг нон ушатилишидан ширмой ва қандқурс келтиришган экан. У ҳам дастурхонда эди.

— Парвардасидан узатгин, Нодиражон, бибингни тишларига ботмасин, — ҳазиллашди Тожихон ая қудасига тегишиб.

— Қизларимнинг тўйи кўпаяверсин, қанд-қурсни бир илож қилиб... — деди Меҳри ая тегажоқлик билан.

Қарияларнинг гурунги шундай давом этарди. Бахт-иқбол билан йўғрилган қарилик гашти шу-да.

Ҳусанжон АМИНОВ.

ОИЛАЛАР КЎРИГИ

Каттақўрғон шаҳрида янгича анъаналарни қарор топтириш учун кўп иш қилинмоқда. Яқинда шаҳар партия ва комсомол комитетлари, маданият бўлими, «Зарафшон» газетаси ходимларидан иборат махсус комиссия аъзолари «Намунали оилалар» кўрик-танловининг 1990 йилги ғолибларини аниқладилар. «Ўзбекистон ССР 40 йиллиги» маҳалласидан Эргаш ая Убайтова, Чапаев маҳалласидан Зумрад момо Алибекова, Калинин маҳалласидан Салим ака Қиличев хонадонлари йилнинг энг яхши оилалари деб топилди.

Ҳа, шаҳардаги 24 маҳаллада диққатга сазовор, ҳавас қилса арзигулик хонадонлар кўп. Уларда аҳиллик, садоқат, меҳр-муҳаббат, меҳнатга ихлос, ҳалоллик, нафосат, саранжом-саришталик ҳукмрон.

«Намунали оилалар» кўрик-танловининг ғолибларига эсдалик совғалари топширилди.

А. ҲОШИМОВ,
шаҳар марказий маданият уйи ходими.

ОЙНАИ ЖАҲОНДА

18 АПРЕЛЬ, ЧОРШАНБА

● ЎзТВ I

11.30 «Йигитча». Болалар учун фильм-концерт.
12.00 «Ҳунармандлар». Телефильм.
12.30 «Сиёвуш ҳақида қисса». Бадиий фильм. 1-серия.

* * *

17.30 Кўрсатувлар тартиби.
17.35 Янгиликлар.
17.40 «Потя ва Потиха». Мультфильм.
18.00 Болалар учун. «Юлдузча» кўрсатуви.
18.30 «Оилавий боғча». Самарқанд вилояти маорифчиларининг иш тажрибасидан.
18.45 «Сув — ҳаёт манбаи».
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.50 «Дўстлик учрашувлари». Ўзбекистон маданият вакилларининг Англияга қилган сафари ҳақида.
20.30 Москва. «Время».
21.00 «Ички ишлар вазирлиги хабар беради...».
21.15 «Созимиз — овозимиз». Замира Суюнова ва Роза Хўжаева.
22.00 «Ахборот».
22.20 «Бўстон» телевизион журнали.
23.40 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

18.05 Саргузашт фильмлар экрани. «Огарев кўчаси, 6-уй». Бадиий фильм (М. Горький номли киностудия).
19.30 «Тошкент» студияси кўрсатади. «03» жавоб беради». Шаҳар тез ёрдам хизматининг иш фаолиятидан (рус тилида).

ДУШАНБЕ КЎРСАТАДИ:

20.30 Москва. «Время».
21.00 «Мутриб». Амирбек Мусоев.
21.35 Ғалабанинг 45 йиллигига. «Ҳар ки накуном зист».
22.00 «Ахбор».
22.20 «Олтин лангар»лик бармен». Бадиий фильм.

● МТ I

6.00 «120 минут».
8.00 «Салом, Тулки хола». Мультфильм.
8.10 «Ҳамтовоқлар». Бадиий фильм (М. Горький номли киностудия).
9.35 Футбол. СССР кубоги. Ярим финал. «Динамо» (Киев) — МАСК. 2-тайм.
10.25 «Камалак». Халқ ижодиёти телепрограммаларининг VIII Халқаро фестивали. «Рачинск қўшиқлари» (Грузия ССР).
11.00 «Дунё бўйлаб». Альманах.
12.00 «Время». Янгиликлар телевизион хизмати.

* * *

15.15 «Зимбабве халқ санъати: ҳайкалтарошлик ва мусиқа». Телеочерк.
15.35 «ТелеЭКО» журнали.
16.05 «Салом, баҳор!». Фильм-концерт (Киев).
16.30 Меҳр-шафқат ҳафталиги. «Шура холани эҳтиёт қилинг». Телевизион ҳужжатли фильм премьераси (Волгоград).
17.00 Болалар соати (инглиз тили дарси билан).
18.00 «Время». Янгиликлар телевизион хизмати.
18.30 Б. Чайковский. Торли оркестр учун симфониетта.
18.55 Объектив.
19.30 Жаҳон Ер кунига. «Сибирнинг мовий кўзи». Илмий-оммабоп фильм премьераси. Байкал кўлининг тақдири ҳақида. 2-фильм.
20.30 «Время». Янгиликлар телевизион хизмати.
21.00 Коллаж (реклама, ахборот, эълонлар).
21.05 «Орол». Телевизион бадиий фильм премьераси («Мосфильм»). 1-серия. Премьера.
22.10 М. И. Глинка номли Ленинград давлат академик капелласи куйлайди.
22.30 «Туғилган куни — Москвада». Итальян кинодраматурги Тонино Гуэрра билан учрашув. «Кинопанорама»га илова.
23.30 **ВЛКСМ XXI съезди кундалиги.**
23.50 «ТСН». Янгиликлар телевизион хизмати.

● МТ II

8.00 Эрталабки гимнастика.

Ўқув программаси

8.15 «Икки цивилизация учрашуви». Илмий-оммабоп фильм. 2-фильм.
8.35, 9.35 Мусиқа. 2-синф. Симфоник оркестр чолғулари. 2-кўрсатув.
9.05 Немис тили. 1-йил шуғулланаётганлар учун.
10.05 Немис тили. 2-йил шуғулланаётганлар учун.
10.35, 11.35 Адабиёт. 7-синф.
11.05 «Бола билан мулоқот мактаби». 2-кўрсатув.

*

12.05 Хоккей. Жаҳон чемпионати. Финляндия—Чехословакия терма командалари. 2 ва 3-даврлар. Швейцариядан кўрсатилади.
13.25 «Бегим Донбаев имконияти». Экологик соф маҳсулот етиштириш имкониятини исботлаб берган асил деҳқон ҳақида ҳужжатли фильм.
13.55 Такрорий телефильмлар сеанси. «Ўтмишни қайтаринг». 2-серия.

* * *

16.30 «Қалб қўшиқлари.
17.10 РСФСР шаҳарлари телестудиялари. «Маршал Жуков. Шафқатсизлик йиллари» (Свердловск). 1-қисм.
18.00 «Время». Янгиликлар телевизион хизмати (сурдо таржимаси билан).
18.30 **СССР Олий Совети сессияси.** Танаффус пайтида (19.30) — Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар!

«ҚИШЛОҚ ҲАҚИҚАТИ»— «СЕЛЬСКАЯ ПРАВДА»
Газета Центрального Комитета Компартии Узбекистана
Выходит на узбекском и русском языках.

БИЗНИНГ АДРЕС: 700083, ТОШКЕНТ, ЛЕНИНГРАД КЎЧАСИ, 32

ТЕЛЕФОНЛАР: Муҳаррир ўринбосарлари — 33-44-43, 32-56-21, 33-16-27-, 32-54-41, Масъул котиб. — 33-09-93, 32-56-26. Масъул котиб ўринбосарлари — 32-56-25, 32-54-48, 32-54-47. Партия турмуши бўлими — 33-54-33, 32-56-22. Совет қурилиши бўлими — 32-56-34. Деҳқончилик бўлими — 33-54-33. 32-56-35, 32-54-51. Чорвачилик бўлими — 32-56-33. Қишлоқ қурилиши бўлими — 32-54-44. Маданият, адабиёт ва санъат бўлими — 32-56-36, 32-56-39. Ахборот ва спорт бўлими — 32-54-46, 32-56-39. Хатлар ва оммавий ишлар бўлими — 32-54-52. Таржима бўлимлари — 32-56-31, 32-54-54, 32-54-55, 32-56-28. Иллюстрация бўлими — 32-58-79. Эълонлар бўлими — 33-81-42.

Р. — 01248. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри. Д — 1175. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12